Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 47 (13671) | 1972 оной февралиин 25, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...А ДҮҮ АРАДУУДАЙ ...ИНДЭРТЭ БЭЛДЭХЭ

...эхэ ороноймнай аха дүү арадууд өөрынгөө алдарта түүхын тон ...йн һайхан һайндэрые угтахаяа байна. Совет Социалис Рес...ануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэйнь ой 1972 оной ...иин 30-да гүйсэхэнь.

...вет Социалис Республиканууудай Союзай байгуулагдаһаар 50 ...ойдо бэлдэхэ тухай» КПСС-эй Центральна Комитедэй тогтоол ...гдоо. Соведүүдэй ороной ажалша арад политическэ ба ...ргэлай энэ тон шухала документые ехэ дэбжэлтэтэйгээр уг... Советскэ Союзай байгуулагдаһан ба хүгжөөгдэһэнэй бү...йн түүхэтэ удха шанарые, тэрэнэй туйлалта ба амжалтые, ...льна асуудалай талаар марксистско-ленинскэ һургаалай илал... хүсые, ленинскэ национальна политикын илан мандаһые ...умент элирхэйлэн харуулна. КПСС-эй ЦК-гай тогтоол СССР-...ы үндэһэ яһатанай ажалшадай революционно, патриотическа ...долые бүри ехээр үргэбэ, партиин XXIV съездээр хараалаг... коммунизм байгуулгын асари ехэ түсэбые амжалтатайгаар ...ын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй зохёон байгуулхы эдэбхи үүс...руулба. Советскэ Союз өөрынгөө материальна ба сэдьхэл... хүсэ шадалые ехээр хүгжөөн бадаруулан, 50 жэлэйнгээ ...эжэ ерэхэнь. Совет гүрэн мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ хү...лагдашагүй. Үнгэрһэн үеынгөө баатар тэмсэл соогуур даба...һан замаа мүнөө эрьен харахадаа, бидэнэр омогорхохо ёһоо...орхонобди. Олонациональна Совет гүрэнэй түүхэтэ дүй дүр...аа «национальна дарлалтатай, национальна хёмороотой гү, ...нальна талаар хара амяа хараад һуудаг байһан хуушан ...ндо хүдэлмэришэд али алинайнь нэгэшье үлүү эрхэтэй бай...үй, хүнине хүнэй мүлжэн дарлаха заахашье аргагүй, бүхы ...дай арадуудай нэгэдэлэй шэнэ байдал тогтоно» гэжэ В. И. ...хэлэһэн зориг бадаруулма үгэнүүдэй зүб байһанине гэр...харуулаа. Советскэ Союз өөрынгөө бодото байдалаар эрхэ ...нацинууд ба үндэһэ яһатанай урдань үзэгдөөгүй нэгэдэл бо... нүхэсэлэй илан мандаһые элирхэйлнэ.

...нэй урид хараалһанай ёһоор, имагтал аха дүү арадуудай ...эсэ, арга шадал элсүүлэн, түүхэтэ богони болзор соо уг зал... хүртэһэн гээгдэнги байдал дабаха, ороноо индустриализа... социалис аргаар хүдөө ажахыгаа шэнэдхэн хубилгаха, соё...дото революци бэелүүлжэ, социализм байгуулаад, ССР Сою...сэ ехэтэ үндэр хүгжэлтэтэй орон болгохо арга олдоһон бай...етскэ Союзай байгуулагдаһанай удаа хэдэн арбан жэлэй һүү...рэнэй национальна доход аяар зууһаа дээшэ дахин ургаа.

...вет Эхэ оронойннай гүрэн түрын нэгэдэл өөрынь оборонно ...далые илагдашагүй болгохо арга олгоо. Мүнөө тэрэ хүсэ...арадуудаймнай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалые бата ...айгаар хамгаална. Энэнь СССР-эй бүхы үндэһэ яһатанай сэ... ба ажалшадай баатар хүсөөр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу...да туйлаһан илалтын гэршэ мүн. Советскэ Союзай гүрэнэй ...а ба аюулгүй байдал хамгаалжа байһан шэн габьяата Зэб...сэнүүд социалис нацинуудай дайшалхы хани нүхэсэлэй бо...элзэл болоно.

...уһаа дээшэ наци ба үндэһэ яһатанине нэгэдүүлһэн хүсэн тү...алис бүлэ — совет арбан табан республиканууудай союз хам...эл ба ажал дээрэ хүдэржэн бэхижэнэ. Өөрынгөө аша ту...зорилгын, аха дүүгэй нимэ нэгэдэлые, этигэл найдабари ба ...туһалалсалгые хүн түрэлтэнэй түүхэ энээнһээ урда мэдээ... Социализм ба коммунизм байгуулгын жэлнүүдэй үедэ ма...нүүдэй түүхэтэ шэнэ хани нэгэдэл — совет арад бии болоо. ...изм байгуулгын мүнөө үедэ манай арадай хүсэл зориг, тэрэ...ы нацинуудай байгуулхы эршэ хүсэн ба шадабари улам дүү... бүри хүсэтэйгөөр орьёлно.

...иональна асуудалай марксистско-ленинскэ шиидхэбэриин ...нацинуудай нягта харилсаа холбооной, бүхы талаараа хүг...оорхо ба дүтэ болохо талаар толотомо жэшээе дэлхэйн бүхы ... СССР-эй дүй дүршэл дээрэһээ харана. Эб найрамдалай, ...эсэлэй политикые хэлбэрншэгүй шангаар бэелүүлжэ бай...удай адли тэгшэ эрхын ленинскэ ёһо гурим тогтоохын, ...ьна дарлалтын бүхы ёһо гуримда эсэргүү тэмсэл эрид ...улхын түлөө оролдодог хүсэн гэжэ Советскэ Союз дэлхэй ...эргдэнэ.

...-ые байгуулга ба бэхнжүүлгэ, манай ороной арадуудай бүхы ...үүд партимнай эсэшэгүйгөөр бэелүүлдэг политическэ, ...эй ажал ябуулгатай нягта холбоотой. Имагтал Коммунис ...ай бүхы наци ба үндэһэ яһатанине аха дүүгэй интернацио... нэгэдэл болгон, тэдэнэй хүсые шэнэ общество байгуулгада ...нэ шадаа. Мүнөө бүхы союзна, автономито республикануу...ономито область ба национальна округуудай партийна орга...уд манай партиин дайшалхы отрядууд боложо, совет пат...н, социалис интернационализмын тугые дээрэ үргэжэ ябана ...рта ойн һайндэрэй урда тээ партимнай хэгдэһэн ажалай... дүн согсолон, нэн түрүүн мүнөөдэр, үглөөдэрэй зорилгонуу...лүүлэдэ гол анхаралаа хандуулна. Тэдэ зорилгонууд КПСС-... съездээр тодорхойлогдонхой. Манай ороной арадуудай хоо... хани харилсаанай улам нягта, бүри гүнзэгы байхын тула, ...интернациональна социалис нэгэдэлэй бүри бата бэхи бай... ССР Союзые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлгэдэ зорюулагда...искэ хараа шугам саашадаа бэелүүлхэ гэжэ партиин XXIV ... тодорхойлогдонхой. Партимнай энэ хараа бодол «Совет ...Республиканууудай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэ ...КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо үшөө дахин элеэр харагдана.

...й ороной нацинууд ба үндэһэ яһатанай нэгэдэлэй, хани нү... ленинскэ национальна политикын, пролетарска интернацио... илан мандаһанай агууехэ һайндэр — СССР-эй 50 жэлэй ...алгые үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлхэ гэһэн зорилго ... ЦК-гай тогтоол партийна, советскэ, нинтын бүхы организа... ажалша коллективүүдэй үмэнэ табиба. Элдэб олон хэм...ганууудые үнгэргэхын тула доторой бүхы арга боломжо ба ...ада абаһан тодорхой түсэбүүдэй үндэһэ һуури дээрэ рес...ээзаар, область, округ, город, район, ажалай коллектив ...идхэлэй ба политическэ ехэ хүдэлмэри ябуулха болоно.

...үедэ национальна асуудалаар марксистско-ленинскэ һургаа... КПСС-эй Программын хараа бодолые тайлбарилха, ленинскэ ...ьна политикын илагдашагүй хүсэнэй, мүхэршэгүй мүнхэ ...энэ үндэһые, ССР Союзай бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха ша...ндо ойлгуулха гээшэ онсо шухала болоно. Тиихэ зуураа ...ционализмын үзэл бодол, бодото бэелэл, манай орондо со... ба коммунизм байгуулхын тулада Советскэ Союзай байгуу... үүргэ, уласхоорондын оршон байдалда социализмын хүсэ ... ба дэлхэйн революционно хүдэлөө хүгжөөлгын удха ...ай тайлбарилха хэрэгтэй. СССР-эй бүхы арадууд ба үндэ...ий экономико ба соёл гэгээрэл хүгжөөхэ, наци хоорондын ... тогтоохо талаар Совет гүрэнэй үрэ ехэтэй ажал ябуулгын ...үдые үргэнөөр харуулха, оронойннай саашанхи хүгжэл... байдал һуудал һайжаруулга, СССР-эй нацинууд ба үндэ...ай хүгжэлгэ, бэе бэедээ дүтэ болохые, нинтэ арадай со...рэн түрэ ба демократиин хүгжэлгэ тодорхойлһон партиин ...эздын ленинскэ хараа шугамые хүн зондо гүнзэгыгөөр тайл... хэрэгтэй.

...рта ойн һайндэртэ бэлдэхэ үедэ ажалшадые саашадаа ин...ьна үзэл бодолоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри һайжаруу...итсэй. Энэ хадаа бүхы партийна, бусад организацинуудай, ...ай ба нютагуудтахишье бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй гол ...удай нэгэн мүн. Энэ зорилгые бэелүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүр..., телевидени, радио совет республиканууудай ажабайдал, ...национальна политикын амжалта, тэрэнэй уласхоорондын ... бүхы талаһаань харуулха ёһотой. СССР-эй 50 жэлэй ...арамдуулан, түсхан литература хэблэхэ, фильмүүдые ...оретическэ конференци, научна сесси, фестиваль, спарта... бусад хэмжээ ябуулганууудые үнгэргэхын тула ехэ хү...дэхэ болоно.

...уннзм байгуулгын бүхы участок дээрэ ажалай шэнэ ам..., ССР Союзай 50 жэлэй ойе угтахые совет хүнүүдые ... урмална. Энэ һайндэрые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын ... табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид ... түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар ...ективүүдэй үүсхэлые КПСС-эй ЦК һайшааба.

...скэ Союзай 50 жэлэй ой — тэрэнэй түүхэтэ замайнь агуу... оронойннай бүхы наци, үндэһэ яһатан энэ һайндэртөө ...эдынгөө бата нэгэдэлые, ленинскэ партияа тойроһон няг...аа, интернационализмын ёһо гуримда үнэн сэхэ байһанаа ... харуулхань. Арадуудай энэ бата нэгэдэлдэ, хани нүхэ...дашагүй хүсэнэй, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй ...лын эшэ үндэһэн харагдана.

(«Правдын» февралиин 23-най түрүү бэшэгһээ).

...СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...З. В. ВСТАВСКАЯЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО ...ДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...органуудта олон жэлэй туршада эдэбхитэйгээр ажаллаһа..., түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Зага...ай ажалшадай депутадуудай Новоильинскэ хүдөөгэй Со...комой түрүүлэгшэ **Вставская Зоя Васильевнае** Буряадай ... Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамо...

...й АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Б. СЕМЕНОВ.

...й АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
К. МАСЛОВ

...-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
... оной февралиин 24.

ШАНДА ХҮРТЭҺЭН КОЛЛЕКТИВ

«Сельхозтехникын» районно 13 нэгэдэл республика доторнай хүдэлдэг юм. 1971 оной дүрбэдэхи кварталай социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Сельхозтехникын» Сэлэнгын аймагай нэгэдэлэй коллективтэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, «Россельхозтехника» гэжэ Бүхэроссиин нэгэдэлэй болон профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаба. 1971 оной ажалай дүнгөөр тус коллектив СССР-эй Арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэдэ хабаадаха нэрэ солодо мүн баһа хүртөө.

«Сельхозтехникын» Сэлэнгын аймагай нэгэдэлдэ 160 ашаанай машина, элдэб түхэлэй 44 трактор хүдэлнэ. РСФСР-эй социалис мүрысөөндэ шалгарһан 16 түрүүшүүл, коммунис ажалай 58 ударник, РСФСР-эй болон БурАССР-эй габьяата дүрбэн механизатор коллективэй туйлаһан амжалтада горитой туһа нэмэри оруулһан.

— Намарһаа хойшо 1291 гектар нуга сабшалан һайжаруулагдаа, 27 мянган тонно наг шэбхэ таряалан дээрэ гаргагдаа, хабарай тарилгын хэгдэхэ 1657 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ, наг шэбхэ гаргагдажа тараагдаа. Аймагай колхоз, совхозуудай 26 мянган гектар сабшалан һайжаруулагдаа, — гэжэ оньһожоруулагдамал отрядай начальник Алексей Иннокентьевич Митяшов хөөрэнэ.

Тэрээнһээ гадна, аймагай нэгэдэлэй механизаторнууд трактор, комбайн, автомашина болон автомобилиин двигатель заһабарилгада хүдэлһэн байха юм. Мүнөө аймагай колхоз, совхозууд машина техникээ хабарай тарилгада бэлэн болгонхой. 168 трактор, 63 комбайн, 63 автомашина болон бусад оньһото техникэ заһабарилагданхай.

1-дэхи, 2-дохи классай 40 гаран жолоошод эндэ ажалладаг юм. 1-дэхи классай жолоошод Александр Титов, Федор Ефимов, Дмитрий Власов болон бусад жэлэй туршада машинаяа капитальна заһабаригүйгөөр ябуулхадаа горитой ехэ түлишэ, түрхихэ материал алмажа, нүхэдтөө хүндэтэй болоһон байна.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: автомобилиин, двигатель заһадаг 5-дахи, разрядай слесарь-моторист Яков Афанасьев, РСФСР-эй габьяата механизатор Иннокентий Владимирович Турчинов, хабарай тарилгада бэлэн болоһон тракторнууд жэрылдэн байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

ЗУУТАН ОЛОШОРНО

Һаалиин фермэ бүхэндэ искусственна үрэжүүлгэ һайнаар эмхидхэжэ, үнеэдэй һубайралгые усадхахын тула нёдондо Хяагтын аймагай ажахынуудай техник-үрэжүүлэгшэдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Капитолина Карбышева эгээл эрхим үрэ дүн туйлаа юм.

Тэрэнэй хүдэлдэг Хүдэриин совхозой нэгэдэхи фермэдэ зуун үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 125 тугал абтаа бшуу. Мүн эндэхи Погранична совхозой техник-үрэжүүлэгшэ Галина Салиховагай хүдэлдэг фермэдэ зуун үнеэн бүриһөө 120 тугал абтаһан байна.

Хэрбээ урзанда тус аймагта зуун үнеэн бүриһөө 100-һаа дээшэ тугал абаһан оройдоол 4 техник-үрэжүүлэгшэд байһан һаа, нёдондо 12 хүн тиимэ үрэ дүн туйлаа.

И. БОЧКАРЕВ.

Амжалтаараа зоригжоод

Нёдондо аймагайнгаа бүхы хонишодой дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һууринуудай нэгые эзэлһэнэйнгээ түлөө Гааргын совхозой ахалагша хонишон Цырема Очировна Батуева КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота, Москва, ВДНХ ошохо путёвкоор шагнагдаа һэн.

Нүхэр Батуевагай даадаг бригадын хонишод бүхы хонин һүрэгөө нэгэшье толгой гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулһан, зуун эхэ хонин бүриһөө 95,7 хурьга түлжүүлһэн, бүхы хурьгадаа тус бүриинь 22,4 килограмм шэгнүүртэй болгожо эхэһээнь һалгааһан байна. Мүн нооһо хайшалха түсэбөөшье үлүүлэн дүүргэа.

Энэмнай ахалагша хонишон Цырема Батуева, тэрэнэй нүхэд Дулма Галсанова, Нюра Хамалеева гэгшэдэй эсэшэ сусашагүй, шэн зоригто ажалай аша мүн болоно. Тиимэһээ эдэнэр байгша ондо бүри һайн үрэ дүн туйлаха гүйсэд аргатай.

— Үсэгэлдэр туйлаашаһаа мүнөөдэр бүри һайн үрэ дүн харуулха, саг үргэлжэ урагшаа дабшаха гэжэл мүрысөөндэ ороно хаюмбибди даа. Энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа үсөөн бэшэ хурьга абахын түлөө бүхы шадалаараа оролдохобди. Байра байдал, арга боломжомнай муу гэжэ томдохо үндэһэн манда үгы, — гэжэ ахалагша хонишон нүхэр Батуева хэлэнэ.

Иимэ хүсэл эрмэлзэлгэтэй зон зориһондоо хэзээшье хүрэхэ бшуу. Мүнөө хонидтоо үбһэнһөө гадна, тус бүридэнь үдэрэй 250 грамм талха таряа эдюулнэ, бүлеэхэн уһаар уһална. Хонидынь яһала тобир һайн. Хурьга абаха байрань дулаалагданхай, һолоомо, хохир гэхэ мэтэ дэбдихэр горитой бэлдэгдэнхэй. Хаалта хаамжашье хүсэд хүрэхэ бии.

Һаянай эндэ түрүүшын хэдэн арбаад хурьгад гараад, һайнаар түлжүүлэгдэжэ байна.

В. ГАРМАЕВ.
Хурамхаанай аймаг.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

Хүдөө ажахын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула КПСС-эй Россин Федерации доторхи обкомууд ба крайкомуудай нэгэдэхи секретарьнарай, АССР-нүүдэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэнэрэй, хизаар ба областьнуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн февралиин 23-да КПСС-эй Центральна Комитедтэ болобо.

Хизаарнуудай, областьнуудай автономито республиканууудай зарим хүтэлбэрилэгшэд колхоз, совхозуудай хабарай тарилгада хэр бэлэн болоһон тухай, мал ажалые саашадань хүгжөөхын тула ябуулагдажа байгаа хүдэлмэри тухайда мэдээсээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев зүблөөн дээрэ үгэ хэлэбэ.

Нүхэд А. П Кириленко, А. Н. Косыгин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорный, Д. С. Полянский, П. Н. Демичев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов болон СССР-эй, РСФСР-эй зарим министерствэнүүдэй, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаба.

(ТАСС).

„Луна-20" һөөргөө шэглэн ниидэжэ захалаа

ТАСС-ай мэдээсэл

«Луна-20» гэжэ совет автомат станци Һара дээрэ хэхэ хүдэлмэриингөө программа амжалтатайгаар дүүргэбэ. 1972 оной февралиин 23-да станциин буулгын таһалгаһаа замбуулинай ракетэ Газар дэлхэй тээшэ шэглэн ниидэжэ эхилээ. Һарын түбэгтэй материково районһоо абтаһан шоройн дээжэ замбуулинай ракетын бусалгын аппарат дотор бии.

Һара дээрэ бууһанай һүүлээр станциин түхеэрэлгэнүүд шалгагдаһан, Һарын нюруу дээрэхи тэрэнэй байдал тодорхойлогдоһон байгаа. Һарын нюруугай түхэл хэлбэринүүд телефотометрическэ түхеэрэлгын туһаламжаар Дэлхэй тээшэ дамжуулагдаад, тэрэнэй үндэһөөр Һара дээрэхи шоройн дээжэнүүдые абаха газар Һунгардан тодорхойлогдоо. Тиигэһэнэй һүүлээр Газар дэлхэй дээрэһээ дамжуулагдаһан командын ёһоор, Һарын шорой малтан абажа захалаа.

Тусхай түхеэрэлгэ Һарын хүрьһэ малтажа, шоройн дээжэнүүдые абажа эхилбэ. Тиихэдээ тэндэхи хүрьһэнэй тон хатуу байһые хараада абажа, үрэмдэхэ түхеэрэлгэ хэдэн шата, забһарлалгануудтайгаар хүдэлгэгдөө. Манипуляторай туһаламжаар абтаһан шоройн дээжэнүүд замбуулинай ракетын контейнер соо хэгдээд, хии орохогүйгөөр хаагдаа.

Замбуулинай ракетэ Һарын нюруу дээрэ бууһан станциин тусхай таһалга соохи «программна-саг зүүрын түхеэрэлгэһээ үгтэһэн командаар, 1972 оной февралиин 23-да Москвагай сагаар 1 час 58 минутын үеэр дэгдээгдээ. Ракетын ниидэхэ замай параметрнүүд хараалагдаһанда дүтэрхы байна.

Һара — Газар хоёрой хоорондо ниидэхэ замай һүүлшын шатада бусалгын аппарат ракетэһээ тусгаарлагдажа, 1972 оной февралиин 25-да атмосферэ руу орохо, аэродинамическа аргаар хадуугдаха, тиигээд парашютистнүүдэй туһаламжаар дорьбоогүй зөөлөөр бууха юм.

Газар тээшэ шэглэн ниидэхэ үедэнь, буулгын районой координадые тododхохо зорилгоор замбуулинай ракетэтэй харилсаа холбооной сеанснууд хэгдэжэ, ниидэлгын зам хэмжэгдэн тодорхойлогдохо. Бэдэрэлгын бүлэгэй хэрэгсэлнүүд түгэс бэлэн болгогдонхой.

МОСКВАГАЙХИДАЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ДЭМЖЭН

В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан олониитын коммунис субботник 1972 оной апрелиин 15-да үнгэргэхэ гэһэн москвагайхидай үүсхэл ороной предприятинуудта халуунаар дэмжэгдээ. Энэ үдэртэ бэлдэн, ажалшадай коллективүүд тодорхой уялгануудые абана.

Ленинградай «Русский дизель» гэжэ заводой цехүүдтэ суглаан боложо, апрелиин энэ һайндэрэй үеэр хэгдэхэ габшагай хүдэлмэриин программа баталагдаа. Олон үндэһэ яһатантай Эхэ оронойнгоо аша туһада, коммунизмын аша туһада ажал хэрэгэй илалта туйлаха шухала тухайда хэбшэн Т. В. Гарусов үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Апрелиин 15-да предприятиин шудхалаашад, — гэжэ тэрэ хэлэбэ, — 30 тонноһоо бага бэшэ детальнуудые эрхим шанартайгаар бүтээн гаргаха уялга абаба. Ленинградай «Красногвардеец» нэгэдэлэй механо хабсаралгын цехэй габшагайшуул энэ үдэр түсэбһөө гадуур 2 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргахаар шиидээ.

Дарницын локомотивна депогой хүдэлмэришэд Зүүн-Урдахи түмэр замайхидай дундаһаа түрүүлэн москвагайхидай үүсхэлые дэмжэһэн байна. Субботнигой үдэр алмаһан электрын элшэ хүсөөр Дарница-Казатин гэһэн участогта хүндэ ашаатай 60 поезд ябуулха, түлөөһэгүйгөөр дүрбэн тепловоз заһабарилха гэбэ.

Энэ ойн баярай үдэр Ашхабадай локомотивна депогой коллектив локомотивай секци ба дизель, 200 гаран узел, агрегат заһахаар шиидэһэн байна. СССР-эй 20 жэлэй ойн нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой коллектив 5 мянган түхэригэй продукци бүтээхэ уялга абаа.

(ТАСС).

КПСС ПАСВ хоёрой хоорондын харилсаа холбоо хүгжөөхэ түсэб

ДАМАСК. (ТАСС-ай тусхай корр). Эндэ албанай хэрэгээр айлшалжа ерээд байһан Совет партийно-правительственна делегациин толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров февралиин 22-то Араб социалис дэбжэлтэ гэжэ партиин (ПАСВ) генеральна секретариин орлогшо Абдалла Ахмарые бараалхаа.

Энэ уулзалгын үедэ КПСС ПАСВ хоёрой хоорондын партийна холбооe саашадань хүгжөөн бэхижүүлхэ асуудалнуудаар һанал бодолоо зүбшэлсэбэ. Тингээд энэ холбоогоо 1972 ондо хүгжөөхэ түсэбтэ гар табигдаа.

Дамаскда хөөрэлдөөнүүд болоно

ДАМАСК. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуровай толгойлһон Совет партийно-правительственна делегациин, САР-ай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондын хөөрэлдөөнүүд эндэ февралиин 23-да үргэлжэлүүлэгдээ. САР-ай Премьер-Министр Абдель Рахман Хлефауи эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ Сириин талые толгойлбо.

„Интератоминструмент"— ул схоорондын нэгэдэл

ВАРШАВА. (ТАСС). СЭВ-эй гэшүүн гүрэнүүдэй социалис ёһоной экономическа харилсаа холбооe саашадань хүгжөөхын тула СЭВ-эй XXV сесси дээрэ баталагдан абтаһан нэгэдхэмэл программые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилгоор ядерна прибор бүтээхэ «Интератоминструмент» гэжэ уласхоорондын ажахын нэгэдэл байгуулха тухай хэлсээндэ гар табигдаа.

НРБ-гэй, ВНР-эй, ГДР-эй, ПНР-эй, СССР-эй, ЧССР-эй түлөөлэгшэд правительстванууудайнгаа даалгабаряар хэлсээндэ гараа табиһан байна. СССР-эй атомна элшэ хүсэ ашаглаха Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ А. М. Петросьянц Советскэ Союзай правительствын даалгабаряар хэлсээндэ гараа табяа.

Тус нэгэдэл ажал ябуулгаяа 1972 оной мартын 1-һээ эхилхэ. Варшавада байрлаха юм. Ядерна техникын эрхим шанартай прибор болон түхеэрэлгэнүүдээр эдэ оронуудай эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэн хангаха гээшэ нэгэдэлэй гол зорилго болоно.

ТҮҮХЭТЭ ОЙ

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин хэблэл СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэл тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые «Общестівын хүгжэлтын ойрын зорилго», «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр» гэһэн гаршагуud доро хураангыгаар толилбо. Социалис Республиканууудай Союз гээшэ бүхы общиствын хүсэл эрмэлзэлнүүдые үндэһэ яһатан бүхэнэй хүсэл эрмэлзэлнүүдтэй найралдуулан тааралдуулдаг, олон үндэһэ яһатантай гүрэнэй эгээн түгэлдэр хүсэтэ, эгээн һайн түхэл шэнжэ болоно гэжэ «Руде право» бэшэнэ.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэл тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые Венгриин бүхы газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта хураангыгаар толилбо. Баярай ойдо бэлдэхэл КПСС-эй XXIV съездын хараа бодолые, шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон хэгдэжэ байна гэжэ «Непсабадшаг», «Мадьяр хирлап» газетэнүүд тэмдэглэнэ.

СОФИ. (ТАСС). Эрхэ сүлөөтэ арадуудай зохёон байгуулхы хүсэнэй түүхэдэ урда тээнь үзэгдөөгүй хурдан түргөөр хүгжэһэн 50 жэлэй туршада олон үндэһэ яһатанай гүрэн — Советскэ Союз бүхы дэлхэйе гайхуулһан асари ехэ илалтануудые туйлаа гэжэ «Вечерни новини» газетэ СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо бэлдэхэл тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые шэнжэлэн тайлбарилхадаа бэшэнэ.

БУХЫ АРГА БОЛОМЖОЁО—ҮЙЛЭДБЭРИДЭ

АМЖАЛТА БУХЭН ХИНАЛТАҺАА ЭХИТЭЙ

КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр К. М. Продайводагай элидхэлһээ

Юһэдэхи түсэбтэ табан жэлдэ Буряадай үйлэдбэрилгын хүсэнүүд, байгаалиин баялигууд бүри ехээр хүгжэхэ, ашаглагдаха байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ республика дотор яһала ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Гэхэтэй хамта, зарим предприятинууд даабаринуудаа дүүргэнгүй үлэшоо. Жэшээнь, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабарияа 26 предприяти дүүргээгүй, мүн 21 предприяти продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Эдэ предприятинууд 3,5 миллион түхэригэй продукци дутуу үгэһэн байна. Харин республикымнай 17 предприятиин хүдэлмэришэдтэ түлэгдэдэг салин ажалайнь бүтээсэһээ түргөөр ургаа.

Эдэ баримтанууд журамда, үйлэдбэри эмхидхэлгэдэ горитойхон дутагдалнуудай бии байһые гэршэлнэ гээшэ. Жэшээнь, Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат, «Теплоприбор» завод, Хурамхаанай, Хориин, Ангасаанай леспромхозууд ажалайнь бүтээсые 1970 онойхиһоо бага болгоод ябана. Гэхэтэй хамта, имагтал ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар үйлэдбэридэ амжалта туйлагдадаг, арад зоной ажабайдал һайжардаг ха юм.

Имэнүүд жэшээнүүдые элид хэлшэ гансахан промышленна предприятинуудай бэшэ, мүн хүдөө ажахын үйлэдбэри дээрэһээ дурдан, арадай хинагшадай гол анхаралаа хандуулха зорилгонуудые элирхэйлһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1971 он) Пленум ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тула түбхын түрүүн хүдэлмэриин сагые алмаха ба зүбөөр хэрэглэхэ, үйлэдбэриин эмхидхэл һайжаруулха, хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүдые нэбтэрүүлхэ ба журам дээшэлүүлхэ хэрэгтэй гэжэ зааһан байна. Партиин энэ заабарие хүтэлбэри болгоһон арадай хинагшадай комитедүүд, бүлэгүүд, постнууд, олон тоото гэшүүд ба эдэбхитэдынь предприяти, ажахы бүхэндөө ёһотоор туһалжа шадаһан байха юм. Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын, Улаан-Үдын аймагай «Маяк», Түнхэнэй аймагай «Сибиряк», Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозуудай ба бусад олон арадай хинагшадай бүлэгүүд гүрэнэй даабаринуудые, социалис уялгануудые дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулжа байдаг. Тэдэнэр партийна организацинуудай ёһотой туһалагшад болонхой.

Арадай ажахыда, хүн зоной һуудал байдал хангаха хэрэгтэ хинагшадай хамаархагүй асуудал үгы юм. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, һайн шанартай продукци гаргахын, эрдэм наукын түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын, хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэхын түлөө, али бүхы гээлтэ, хоролто үсөөрүүлхын, энергетическэ хүсэнүүдые ашаглахын түлөө ямар ажал хэгдэнэб, эдэ ажалда ямар амжалтанууд туйлагдадаг бэ—бултандань арадай хинагшадай хубита байха. Жэшээнь, республика доторнай хүдөө ажахы муу бэшээр хүгжэжэ байна, хүдөө ажахые промышленна үндэһэтэй болгохо, үйлэдбэриин комплекснүүдые байгуулха талаар ехэ ажал хэгдэнэ. Энэ зорилгын үргэн дэлисэтэйгээр анхан бэелүүлэгдэжэ эхилхэдэ, республикымнай хүдөөгэй арадай хинагшад колхоз, совхозуудай газар тарялангай хэр зүбөөр ашаглагдадагые хаража үзэһэн юм. Тиихэдээ үйлэдбэридэ хэрэглэгдээгүй 5 мянган гектар газарай мини хэб тэжэ байһые элирүүлһэн юм. Тус шалгалта тарялангуудые зүбөөр ашаглаха хэрэгтэ бии байһан дутагдалнуудые элирүүлээ бэлэй. Байгал шадархи байгаалиин баялигуудые зүбөөр хэрэглэхэ, арьбалха талаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол бэелүүлхэ хэрэгтэ арадай хинагшадай 76 пост хубитаяа оруулжа байнхай.

Республикын арадай хиналтын комитедүүд, постнууд, бүлэгүүдтэ 32 мянган гэшүүд ба эдэбхитэд тоологдодог. Тэдэнэй хүдэлмэриин гол шэглэл партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй холбоотой юм. Гол зорилгонь коммунизмын материально-техническэ бааза байгуулха, нийтын ажалые ашаг ехэтэй болгохо, хүн зоной байдал һайжаруулха гэһэн удхатай.

Ажахын һалбари бүхэндэ—промышленность, хүдөө ажахы, транспорт, хүн зоной хэрэглэмжэ хангалга болоод бусад бүхы ажал хэрэгүүдтэ арадай хинагшадай оруулжа байһан туһа нэмэринүүд ба ажалайнь дутуу дунданууд тухай элидхэлшэ олон жэшээнүүдые дурдажа хэлээ. Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделени ашаа тээлгэ ба буулгалга дээрэ даабариһаа гадуур 3 час гээһэн байна. Тиигэжэ 1971 оной туршада 80 мянган вагон хэрэглэгдэнгүй байһантай адли гарза хэгдээ. Хүдөө ажахы дээрэ тогтоходоо, К. М Продайвода Загарайн аймагай Эрхирэгэй совхозой Ацагадай отделениин ажал дурдаба. Эндэ 363 эбэртэ бодо мал, 7760 хонин, 70 адуун бии, 120 хүн хүдэлдэг. Тус ажалые эрхилэгшэ, зоотехник, ветврач, хонин ажалай бригадир, веттехник, агроном, тракторай бригадын бригадир, тоо бүридхэгшэд, хоёр бухгалтер эмхидхэнэ. Энээнһээ гадна, һүнэй фермэдэ эрхилэгшэ, тоо бүридхэгшэ, техник-үрэжүүлэгшэ бии. Сэхынь хэлэхэдэ, хүтэлбэрилэгшэдынь ажал хэдэг хүнүүдһээ үсөөн бэшэ шахуу болошохо юм. Имэ олон зон хадаа ажалаа һайнаар эмхидхээ юм ааб даа гэхэдэ, һүүлэй 3 жэл соо һү һаалгаяа 500 литрээр бага болгоһон байха юм.

Эдэ бүгэдэ арадай хинагшадай элирүүлһэн баримтанууд, тоолоҗо гаргаһан тоонууд. Тээд зарим газарта элирүүлэгдэһэн алдуунуудые саг болзор соонь заһаха, хэмжээ абаха хүдэлмэри унжагайруулагдадаг. Зарим хүтэлбэрилэгшэд баярые хүргэхын тула арадай хинагшада хоро үһөө һанахаяа, хашаад үзэхэеэ һанадагшье байна. Имэ байдалтай нютагай партийна, советскэ эмхи зургаанай түлөөлэгшэд эбсэхэ ёһогүй, эрид тэмсэхэ уялгатай гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Мүнөө үедэ Буряадай республикада арадай хиналтын 2189 бүлэг, 1975 постнууд хүдэлнэ. Гэшүүдынь 28 мянганда хүрөө. Гэхэтэй хамта, арадай хинагшадай дунда даалгагдаһан ажалдаа хайша хэрэгээр, нэрэ зүүн хандадаг хүнүүд дайралдана. Өөрөө журамгүй, ажалдаа хожомдодог, нийтын газарта һогтууханаар харагдадаг, худалаар хэлэжэрхидэг хүнүүд арадай хиналтын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха ёһогүй. Тэдэнэр ондоо хүнүүдэй урда эрилтэ табиха эрхэгүй байдаг. Тиимэһээ арадай хинагшадаар ажалай түрүүшүүл, үнэн сэхэ, зондоо хүндэтэй хүнүүд дэбжүүлэгдэхэ ёһотой. Гадна арадай ажахын һалбари бүхэндэ хүдэлжэ байһан мэргэжэлтэд, үйлэдбэри хүтэлэгшэд, участогууд болон таһагуудые даагшад, профсоюзай, комсомолой эдэбхитэд мүн лэ хиналтын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха ёһотой.

Ямар нэгэн шалгалта хээд, элирүүлһэн дутуу дунданууда хэрэгтэй газартань дуулгахадаа, уялгаяа дүүргэһэндэ тоолодог арадай хинагшад, бүлэгүүд болон постнууд дайралдадаг. Энээгээр хиналтын хүдэлмэри хизаарлагдаха ёһогүй. Элирүүлэгдэһэн дутуу дунданууд түбхын түрүүн олониитэдэ мэдүүлэгдэхэ зэргэтэй, тэрэнэй һүүлээр дутагдалай гараһан ушар шалтагаанууд элирүүлэгдэжэ, тэдэнэй усадхагдалга хинагдаха ёһотой, тиигээд туйлагдаһан туйлалта дахин олониитын һонорто дуулгагдаха болоно гээшэ.

Ямаршье ажал хүдэлмэридэ түрүү дүй дүршэл, шэнэ арга боломжонууд хэрэглэгдэдэг. Түрүү коллективүүдэй дүршэлнүүдые хараад үзэхэдэ, тэндэ мэргэжэл шадабарила дээшэлүүлхэ талаар семинарнууд үнгэргэгдэнэ, хиналтын бүлэгэй, комитедэй гэшүүд хэжэ байһан ажал хүдэлмэри тухайтаа хүн зондо хөөрэжэ үгэдэг, тоосодог байна. Элдэб «Сахилгаан хуудаһанууд», лекторинууд, ханын газетэнүүдһээ эхилээд, республикын газетэ, журналнууд хүрэтэр хэблэл хэрэглэгдэнэ. Арадай хинилээд олон хинагшад социалис зөөри хамгаалха, ажалай журам һайжаруулха, хуули ёһо мэдэхэ болохо, нийтын журам хүндэлхэ гэхэ мэтэ темэнүүдтэ лекцинүүдые уншадаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг. Эдэ лекцинүүд болон хөөрэлдөөнүүдэйнь гол баримтанууд хүдэлжэ байһан коллективэйнь ажал хэрэг дээрэһээ үндэһэлһэн байхадаа, хүн зондо бүри ехэ туһа үзүүлдэг.

Гэхэтэй хамта, арадай хинагша бүхы хүдэлмэреэ ажалшадай эрмэлзэл зорилготой холбохо, тэдэнэй һанамжа дурадхалнуудай үндэһөөр зохёохо ёһотой гээшэ. Хиналтын хүдэлмэриин тон лэ имэ дүримөөр ябаха ёһотой байһан тухай В. И. Ленин хэлэһэн байдаг. «Хүдэлмэрилэгшэ хүн бүхэн алдуутаа саг болзор соонь заһажа шадаха байха ёһотой»,—гэжэ тэрэ заагаа һэм шуу. «Имагтал энэ һургаал, имагтал энэ заабари бидэнэй хүдэлмэриин хэмжүүр, һэшэхэлнай байха зэргэтэй», — гэжэ элидхэлшэ элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлээ.

Саашань нүхэр К. М. Продайвода партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые саг болзор соонь дүүргэхэ, СССР-эй, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойнуудые ажалдаа али бүхы амжалта туйлан угтахын түлөө республикын ажалшадай тэмсэлдэ Буряад оронoймнай арадай хинагшад, олон тоото эдэбхитэдынь өөһэдынгөө хубитые нэрэтэй түрэтэйгөөр оруулха гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэнэр Түнхэнэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Г. Ж. Данзанов, Мухар-Шэбэрэй «Родина» колхозой П. Ф. Бертнов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ШИИДХЭГДЭХЭ АСУУДАЛНУУД ОЛОН

Элидхэл тушаа хэлэһэн үгэнүүдһээ

Юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ хэгдэжэ, бүтээгдэжэ байһан ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд, ажалай бүтээсын хэр зэргэ дээшэлүүлэгдэжэ, гаргагдадаг продукциин шанар һайжаруулха болоод хараалагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлэлгэдэ һаад ушаруулдаг дутуу дунданууд тушаа арадай хинагшад үгэ хэлэхэдээ тогтоо.

Абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ, продукци үйлэдбэрилгые ехэ болгохо, шанарыень дээшэлүүлхэ, бии байгаа арга боломжонуудые ашаглаха, аша үрэтэй шэнэ дүршэлнүүдые үйлэдбэридэ хэрэглэлгэдэ арадай хинагшадай үүргэнь тон ехэ гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

— Партиин XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэрие бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө оролдолго, үүсхэл гаргалгада арадай хинагшадай үүргэ тон ехэ, — гэжэ Улаан-Үдын горсоведэй арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Серебряков** хөөрэбэ. Мүнөө коммунист, комсомол залуушуул, үйлэдбэриин түрүүшүүлһээ бүридэһэн 2000 гаран арадай хинагшад городой элдэб предприятинууд дээгүүр ажаллана, дутуу дунданууды усадхана, социалис хуули, ажалай ёһо журам эбдэхэ ябадалтай тэмсэнэ.

Городой арадай хиналтын комитедтэ үнгэрһэн үе соо ажалшадһаа ажаһуудалай, ажал хүдэлмэриин, соёл культурын болоод элдэб олон асуудалаар 367 бэшэг орожо, арадай хинагшадай үзэмжэдэ табигдажа, зарим тэды хэмжээ ябуулганууд хэгдээ.

Гэхын хажуугаар, капитальна барилга урагшагүйгөөр ябана. «Бурятжелезобетон» нэгэдэл барилгын материал бүтээн гаргаха хараа түсэбөө дүүргэнэгүй, олон барилганууды саг соонь хангаагүй байжа, барилгын ябасые хойшо татана. Түс нэгэдэлэй үйлэдбэриин дутуу дунданууды элирүүлхэ, ямар ушараар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэнэгүйб гэхэ мэтын гол асуудалнуудые арадай хинагшад һаяын үдэрнүүдтэ хараха ёһотой.

Саашань нүхэр Серебряков ажалай сагые зүбөөр хэрэглэхэ, журам алдаха, ажалдаа хожомдохо ушарнуудые усадхалгада арадай хинагшад гол анхаралаа хандуулха гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Ажал хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглээгүй, бии байгаа арга боломжонуудаа элирүүлээгүй һаа, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй ха юм. Үйлэдбэриин элдэб предприяти, барилганууд дээгүүр хэдэн зуугаад арадай хинагшадай бүлэгүүд, постнууд бии болгогдожо, ажалай сагые зүбөөр хэрэглэхэ, бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдэй амаралтада анхаралаа хандуулха хэрэгтэй.

Яруунын аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Дымчиков** аймагай арадай хинагшадай үнгэрһэн жэлдэ хэһэн ажал хүдэлмэри, юһэдэхи табан жэлэй 2-дохи жэлдэ хинагшадай зорилгонууд тушаа хөөрөө.

Үнгэрһэн жэлдэ аймагай, жэшээлэн хэлэбэл, «Дружба» колхоз, «Юбилейный» совхоз болоод бусад ажахынууд һү, мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлжэ шадаагүй. Мүнөөшье һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө «Юбилейный», «Яруунын» совхозууд дүүргэнэгүй. Арадай хинагшад һаамхай үнеэдые зүбөөр, эдеэ хоолыень һайтар буйлуулжа эдеэлүүлхэ, бүдүүн тэжээл гамтайгаар гаргашалха, сагаан эдеэнэй тоһолигые дээшэлүүлхэ, адууһа малай тоо толгой олошоруулжа, үүлтэрынь һайжаруулха хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Гадна аймагай хинагшад хонинoй отарануудые шалгажа, үбэлжэлгын, түл абалгын хэр зэргэ үнгэржэ байһание, ушардаг дутуу дундануудые элирүүлээ. Малшадай байра байдалтай танилсажа, тэдэнэй али бүхы талаһаа хангагдасыень һайжаруулха хэмжээнүүдые абана.

Аймагай ажахынуудаар 800 шахуу арадай хинагшад ажаллана. Тиигэжэ 65 бүлэг, 60 пост бии болгогдонхой. Тэдэнэй гэшүүдэй 250-ниинь партиин гэшүүд, 65 комсомол-залуушуул, үйлэдбэриин түрүүшүүл юм. Һарадаа нэгэ дахин аймагай газетэ арадай хинагшадай хуудаһа гаргадаг.

Илангаяа «Победа» колхозой арадай хинагшадай ябуулдаг ажал хүдэлмэрие һайшаамаар. Колхозой партийна организациин хүтэлбэри доро тэдэнэр хүдөө ажахын машина, техникэ заһабарилга, малай үбэлжэлгэ саг үргэлжэ шалгажа, дутуу дундануудые усадхаха хэрэгтэ хараатай туһаламжа үзүүлнэ.

Хориин КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Павлов** аймагай арадай хинагшадай ажал хэрэг тушаа богонихоноор тогтоо. Коммунистнуудһаа, комсомол-залуушуулһаа бүридэһэн 71 бүлэг, 67 пост хүдэлмэриин ёһо журам сахина, үйлэдбэриин бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хам оролсонод. Машина, техникын хэр зэргэ дүүрэнээр хэрэглэгдэдэгые, мүнгэн зөөриин оршо, гаршачуудые шалганад. Хориин, Хандагатайн, Хүрбын леспромхозуудай модо бэлэдхэгшэд түрүү технологи, дүй дүршэл хэрэглэжэ, технико-экономическа талаар һайн үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэлдэ арадай хинагшад мүн лэ ехэхэн оролдолго, үүсхэл гаргана.

— Ажалшадай бэеын элүүрые наринаар сахиха гээшэ манай нангин уялга. Манай больницын арадай хинагшад эмнэлгые һайжаруулха, үбшэнтэндэ налгай зөөлэнөөр хандаха, байра байдал һайжаруулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг, — гэжэ Улаан-Үдын түмэр-замай больницын арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр **Горбышева** мэдүүлээ. «Сэхыень хэлэхэдэ, манай больница хуушан байра соо, мүнөө сагай эрилтээр үбшэнтэние эмшэлхэ арга боломжо үгыбди. Больницада 66 хинагшад бии. Бидэ һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ түхэлэй онь һон түхеэрэлгэ абанабди. Теэд энэ түхеэрэлгэнүүдые ашаглан хэрэглэхэ талаар мэргэжэлтэд үгы. Энэ асуудалаар халуун хөөрэлдөөнүүд боложол байдаг. Гэхын хажуугаар, арадай хинагшад ороһон гомдол дурадхалнуудые хаража, зохисотой хэмжээнүүдые абадаг.

— Ажахынгаа адууһа малай тоо толгой олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха, талха тарянай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ арадай хинагшадай үүргэнь тон ехэ, — гэжэ Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр **Рябов** дэлгэрэнгыгээр тогтоо. — Манай ажахы 6000 гектар талха тарянай газартай, 17 мянган хонитойбди. Таряашад, малшад — үбгэн залуугүй ажал хүдэлмэридөө ёһотойл эзэн ёһоор хандадаг. Гэхын хажуугаар, үнэн сэхэ ажалшадай дунда хүдэлмэридөө ёһо тэдыгээр хандадаг, хулгай хэдэг, архинша хүнүүдтэй шангаар хөөрэлдэхэ саг ушарна.

Үнгэрһэн жэлдэ эршэ ехэтэйгээр ажаллажа, талха тарянай баян ургаса абанхайбди. Тиигэжэ хамта дээрээ 72 мянган центнер талха таряа хуряажа, 16 мянган центнер таряа гүрэндэ худалданхайбди. Гараһан жэлдэшье бии байгаа дутуу дундануудаа усадхажа, һайн амжалта туйлаха зорилго табинхайбди. Түрэл партиингаа XXIV съездын холын хараатай шиидхэбэреэр омогорхо[...] колхозойхид табиһан [...]даа нэрэтэй түрэтэйгөөр [...]хэнь лабтай.

Манай ажахыда үйлэд[...]рүүшүүл, партиин гэшү[...] сомолшуудһаа бүридэ[...]дай хинагшад социалис [...] журамай дүүргэлтэһээ [...]лэдбэриин асуудалнууд[...] хэгдэсые хинан шалга[...] Мүнөө хинагшад үтэгжү[...]галха, һү, мяха гүрэндэ [...] асуудалнуудта анхара[...] дуулна. Мүнөө хинагш[...] зорилго юуб гэхэдэ, [...] һүнэй тоһолигые [...] мал шахан таргалуулха [...] эдэбхитэйгээр хабаада[...]набди. Гэхын хажууга[...] ажахын машина, техни[...]рилгые шалгаха, дутуу [...]дые түргөөр усадхалга[...]ламжа үзүүлхэбди. Гадн[...] техникээ хүсэдөөр [...] үшөөл шаданагүйбди. Т[...]лаар тракторист, автома[...]лоошодто шанга эри[...] саг ерээ гэжэ тэрэ шү[...]

Нооһо сэбэрлэн угаа[...]кын арадай хиналтын [...]рүүлэгшэ нүхэр Елизо[...]кынгаа арадай хиналт[...]дэй үнгэрэгшэ жэлдэ [...] ажаллаһые тэмдэглээ. [...]нар һайнтайгаар угаа[...] түүхэй эд, электрын [...] алмаха асуудалаар тэ[...]галта үнгэргэһэн байна.

— Манай коллекти[...] хиналтын бүлэгэй 17 [...] ажалладаг. Хүдэлмэри[...]рондо социалис хуули [...] сахиха болоод үйлэдбэр[...] шухала шухала асуу[...] үнгэргэхэһөө гадна, хүм[...] ехэ хүдэлмэри ябуулаг[...]дэлмэридэ һаад ушар[...] болохо дутуу дунданууд[...] усадхахын тула зохи[...]нуудые абадагбди. Ү[...] технологи хазагайрууд[...] голодоһо гаргаха, жур[...] ябадалнууд ханын газ[...]хилгаан хуудаһанууд, [...] дээгүүр шүүмжэлэгд[...] Елизова хөөрэбэ.

Буряадай республика[...] хиналтын эдэбхитэд[...] дээрэ мүн ЛВРЗ-гэй, ба[...]саралгын 5-дахи у[...] «Теплоприбор» заводой [...] Үдын аймагай болоод [...] приятинуудай түлөөлэг[...] хэлэһэн байна. Һүүлэй[...] хинагшадай дунда дэ[...]циалис мүрысөөндэ илаг[...] түрүү комитедүүд, бүлэ[...] постнуудай гэшүүдтэ Х[...] грамотанууд, үнэтэ бэл[...]рюулагдаа, юһэдэхи таб[...] хоёрдохи жэлэй социал[...]нууд баталан абтаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): түмэр замай Улаан-Үдын отделениин инспектор С. П. [...] Буряадай гүрэнэй хиналтын лабораториин инженер М. Т. Пушкарева, Онохойн модоной ко[...] арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ Н. Ц. Цыбанов, Улаан-Үдын Горзеленстройн агроном [...] Яковлев гэгшэд суглаанай забһарта.

С. БАЛДУЕВА[...]

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

МҮРЫСӨӨН, УРМАШУУЛГЫН ХЭМЖЭЭНҮ[...]

Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой гэшүүдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэдэг дүй дүршэл тухай хэлэһэн эндэхи парткомой секретарьяар хүдэлжэ байһанаа мүнөө XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшээр һунгагдаһан В. Г. Стрекаловскиин статья.

Социалис мүрысөөн болбол совет байгуулалтын үедэ бии болоһон гайхамшаг хүсэнүүдэй нэгэн мүн. Капиталай хара һабарһаа сүлөөрһэн олон түмэн ажалшадые зохёон байгуулхы ажалда хабаадуулха шухала арга мүн гэжэ В. И. Ленин социалис мүрысөөе сэгнэлһэн юм.

Олониитын социалис мүрысөө эмхидхэхэ бодото арга боломжонууд бии гээшэ. Теэд энээнтэй хамта партийна организацинуудай зүгһөө эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэй болодог шуу.

Манай ажахын жэшээ дээрэһээ — тарян ажалай, малай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө эмхидхэһэн зарим тэды дүй дүршэлһөө энээние харуулаад туршаһуу. Ургаса хуряалгын үедэ эмхидхэгдэдэг мүрысөөе гуримшаһан, түхэлөө олоһон гэжэ тоолодогбди.

Таряа хуряалгада орохынгоо бүри урда тээ колхозой партком, правлени, профсоюзай, комсомолой комитет мүрысөөнэй дүрим зохёодог юм. Тэдээн сооһь моральна, материальна урмашуулгын хэмжээнүүд тон тодорхойгсор хараалагдадаг байна.

Таряа хуряалга гээшэмнай олон зоной хүдэлдэг ажал ха юм даа. Нэгэ газарта зуу гаран хүн суглардаг юм. Эдэмнай ямар зон бэ гэхэдэ, комбайнернууд, трактористнууд, шофёрнууд болон колхозой мэргэжэлтэд болоно. Эдэнэртэй суглаа татажа, хүдэлмэриин түсэб, тариилгаар абаһан социалис уялгануудай дүүргэлтэ, ургасын хойноһоо хэгдэдэг харууһан гэхэ мэтэ бүхы ажал хүдэлмэри сүм хаража үзэгдэдэг юм. Удаань хуряалгын үедэ бэелүүлэгдэхэ социалис уялганууд баталагдана, комбайнернууд, трактористнууд тус тустаа уялгануудые абана. Ингэһэнэй һүүлээр лэ социалис мүрысөөнэй ябаса тоб байса тодоор харуулхал шухала бишуу даа.

Урилдан хүдэлхэдөө, бэе бэедээ туһалалсадаг гурим ёһо харуулалсахые оролдодогдог байна. Хоёрдохёор, мүрысөөнэй ябасые тоб гэмэ тодоор харуулжа, олониитэдэ соносхохо хэмжээнүүд абтадаг. Жэшээнь, мэдээсэлэй бюллетеньнүүдые, дайшалхы, сахилгаан хуудаһануудые табан хоног бүридэ гаргажа, мүрысөөнэй ябаса харуулдаг байнабди. Полевой стан бүхэндэ самбарнууд үлгөөтэй байдаг юм. Тсо бүридхэгшэд үдэр бүриин хүдэлмэриин дүн, механизатор бүхэнэй олоһон мүнгэ тэдэ самбар дээрэ бэшэдэг байна. Тиихэдэ бригаданууд, отделенинүүдэй, комбайнернуудай хүдэлмэриин сасуулбариин тоо бюллетеньнүүд дээрэ аржыса бэшэгдэдэг гуримтай.

Колхозой парткомой, гү али правлениин гэшүүн бүхэн бригадэ даажа абанхай. Табан хоног бүри мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, колхозой правлениин, парткомой Улаан туг барюулаад, түрүүшүүлэй нэрэ мэдээсэлэй бюллетеньдэ гаргадаг юм. Табан үдэр соо түрүү һүүри эзэлһэн комбайнерай комбайнда улаан тугхан үлгэгдэдэг, мянган центнер таряа сохиходонь комбайнайнь нюур талада 15 хоногой туршада табан хушуута мүшэн зурагдадаг гуримтай. Энэ хүдэлмэрине хаһа саг соонь жэшэдгүй, зохидхоноор лэ хэхэ шухала гэжэ онсо тэмдэглэхээ һананаб. Ондоогоор хэлэхэдэ, нэгэ тогтоогдоһон үдэртэ Улаан туг барюулагдаха зэргэтэй.

Мүрысэдэг отделенинүүд, бригадануудай хүдэлмэри ямар ябана ааб гэжэ механизаторнууд ехээр һонирходог байна. Тиимэһээ эдээнэй хүдэлмэриин дүнгүүдые, элдэбын онол аргаар харуулха гэжэ оролдодогбди. Ургаса хуряалгын хүдэлмэриин эсэсэй дүнгүүдые октябрь һарада — ехэнхидээ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ гаргадаг байнабди.

Мүрысөөнэй дүримэй ёһоор чемпион солотоной лентыень зүүлгээд, зүблөөнэй президиумдэ һуулгадагбди. 1971 ондо комбайнернуудай дундаһаа В. Н. Соковиков эрхим үрэ дүн туйлаа юм. Теэд бэшэ шалтагаанһаа боложо, энэ комбайнер колхозойнгоо чемпион болоогүй. Комбайнер И. И. Свзых гэгшэ 390 гектарай таряа хуряажа, 4500 центнер таряа хадажа, чемпионой солодо хүртөө юм. Шофёр К. П. Сафонов, В. Р. Непомнящих гэгшэд мүн лэ эрхимүүдэй тоодо ороо даа. Ургаса хуряалгын дүнгүүдээр хамтадаа манай ажахын 35 механизатор моральна, материальна урмашуулгада хүртэһэн байна. Энэл дүн гаргалгын зүблөөн дээрээ механизаторнууд техникэ бэлдэхэ, сабшалан дээрэ хүдэлмэри хэхэ талаар, шэбхэ зөөлгөөр социалис уялга абадаг юм.

Ажалай эмхидхэл улам һайжаруулха, ургаса хуряалгые богони болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдана гээшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ажахыда хүдэлмэриин 15—20 үдэр соо тарян хуряагдадаг болонхой. Комбайнернууд үдэр бүри 19—20 гектарай таряа хададаг. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ комбайнер Очир Аюшеевэй бүтээсэ 18 гектар, Борис Ленхоевой—19 гектар болоо һэн.

Үнгэрһэн табан жэлэй дүн бүхы дээрэнь хараа һаа, 1971 он дундаж зэргын жэл болоо һэн. 4600 гектар тарялан мүндэртэ сохюулаа. Тиимэһээ ургаса хуряалга хүндэшэг байгаа һэн даа. Энэ гэмтэлһээ боложо, 32 мянган центнер тарян дутуу абтаа. Хамта дээрээ 95 мянган центнер таряа абаабди, дунда зэргээр гектар бүриин 11 центнер ороһон хуряагдаа. Табан жэлэй туршада дунда зэргээр жэл бүриин ургаса 105—110 мянган центнерээр жэгдэрнэ, гектар бүриһөө 12—13 центнер тарян хуряагдаһан болоно. Имэ үрэ дүн туйлаха хэрэгтэмнай социалис мүрысөөн ехэ үүргэ дүүргэһэн байна гээшэ.

Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдэн дунда мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй мүрысөөнэй дүнгүүд һара бүри гаргагдажа, дамжуулгын вымпел, шантайгаар барюулагдадаг юм. Квартал соо илажа гарагшадта колхозой правлениин, парткомой дамжуулгын Улаан туг шантайгаар үгтэдэг юм. Удаань хахад жэлэй дүн гаргагдадаг гуримтай. Энээндэ эрхимлэжэ гараһан 4 һаалишад Хүндэлэлэй грамотаар, ВДНХ-да ошохо 2 путевкоор, курортын хоёр путевкоор шагнагдаа. Эдэнэр бултадаа колхозой Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэнхэй.

Жэлэй эсэстэ һаалиин фермэнүүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдые суглуулжа, жэлэй дүн согсологдодог юм. Байгша оной январь һарада сугларжа, үнгэрһэн жэлэй дүнгүүдые гаргаабди. Һаалишадай дундаһаа Валентина Арсентьевна Угловская жэл соо үнеэн бүриһөө 2720 килограмм һү һаажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Үнеэн бүриһөө тугал абаа, хамтадаа 40370 килограмм һү һааһан байна. Ванчигма Дулмаева хоёрдохи һуури эзэлээ. Үнеэн бүриһөө 2712 килограмм һү һаагаа, үнеэн бүриһөө тугал абажа түлжүүлээ. Колхозойнгоо хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэхэ үнэмшэлгэ эдэ хоёрто үгтөө, ВДНХ-да ошохо, курортдо амарха путевконуудаар шагнагдаа. Үнеэн бүриһөө хоёр мянга гаран килограмм һү һааһан 14 һаалишад Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ шангуудаар шагнагдаһан байна.

Бүхы колхозниигуудтаа хөөрэжэ үгэхыень мүрысөөнэй дүнгүүдые агитаторнуудта, политинформаторнууд, лекторнүүдтэ үгтөө һэн. Һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ 856 центнер һү түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдаа, үнеэн бүриһөө 1737 килограммһаа 1856 килограммда хүрэһэн байна гэхэ мэтэ тоо, баримтануудые соёлшод улад зондо хөөрэжэ үгөө.

Мүнөөшье манай колхозой һаалишад, ухэршэд үбэлэй сагта һү ехээр һаахын түлөө мүрысэнхэй, шармайн хүдэлжэ байна. Эдэнэрэй мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдадаг лэ гуримаараа согсологдоно.

Хонишодой дунда эм[...] мүрысөөн мүн лэ бус[...] дүримтэй. Хонишодой [...]дэлмэриин дүнгүүд ав[...] согсологдодогынь бүгэ[...] ааб даа. Үнгэрэгшэ жэ[...] колхоздо зуун эхэ хон[...] 92 хурьган абтаа һэ[...] яһалашье бараг дүн [...] Хонин ажалдахи мүрыс[...]гүүдые гаргахадаа, [...] правлениин гэшүүд, у[...]шад отаранууд, малай[...] дээр гаража, хөөрэлдөө[...]набди.

Мүрысөөнэй дүнгүүд [...] бюллетеньнүүдтэ гарга[...]циалис уялганууд [...] зураглан бэшэгдэдэг [...] хуудаһануудта гарга[...] үдэрэй һониинуудта хар[...]даа.

«Социалис мүрысөө[...] улам һайнаар эмхидх[...] КПСС-эй ЦК-гай тогто[...]лүүлхэ гээшэ гансаха[...] профсоюзай органи[...] совет зургаануудай хэр[...]риин ажахын хүтэлб[...] тон эдэбхитэйгээр хаба[...] мүн гэжэ ойлгонобди[...]нууд болон фермэнүүд[...]дагшад энэ хэрэгые бэе[...] түлхихээ һанадаг. Ти[...] ябадал зайсуулха хүдэ[...]лагдана. Үйлэдбэриин [...] гаргахада, энэ талаһаа [...] харалсадаг болообди.

В. СТРЕКАЛОВ[...]

АЖАЛ ДУУН ХОЁР ХОДОДОО СУГТАА

МАРТАГДАШАГҮЙ ҮДЭРНҮҮД

...Суг ябаһан нүхэдтөө Буряадай залуу ород поэт Владимир Ли... гэнтэ: «Нүхэд, энэ нютагаар ...лхадаа, хүдөөдэб гэжэ һанан... Городнай үргэн болон... боложол байһан шэнги!» — ...хандаба. Чимит Цыдендам... буурал толгойгоо эльбээд: ...сагай шэнжые оньгобо гээшэлши... Хото хүдөө хоёроймнай ил... һалажа байна гэжэ мэдэдэггүй ...гуш? Зон хаанашье адли болоо юм! Тиимэ гү, Николай Гармаев?» — гэбэ. «Тон зүб хэлэнэт, — ...тэрэнь. — Минии ухаанһаа ...хойдо бологшо уулзалга гаргаагүй. Һанана гүт, баридаг гэ... дүрые бүтээгээд, манда бэ... үгэхэдэнь, зал сооһоо бүлэг ...хүдэлмэришэд бодожо, «үнэхөөр ...барижа үгэел зохёолшодтоо, ...«хоолоорнь» амиды ябадаг ...ха юмбибди!» гээ һэмнай. ...зохёолой номые хоолдоо ад... сэгнэнэл даа... гэжэ хэлээд, Николай Дамдинов залуу нүхэд... захина. — Харюусалгатай бэ...».

Эмээлтэ мориием тамалуулна.
Эжэлхэ ёһотой гэнэл даа,
Эреэнхэн зүрхыем хүлэгүүлнэ...

Хорин хүреэгүй залуухан наһандаа иигэжэ дуулаһаар Цэдэн Галсанов буряад поэзиин үүдэ татажа, ирагуу дуута лимбэнүүдэйнь нэгэн мүнөөшье дуугаа ханхинуулһаар. Үдэшэлэнииинь нютагайнь зонтой уулзалганай болоходо, Николай Дамдинов уран гоёор:

Үргэн уужам орондом
Үндэр хангил уула бии.
Бүргэд шубуун тэрээндэм
Дүүлин ниидэжэ шададаггүй!

гэжэ саашань сээжээр уншаад, аха нүхэрэйнгөө дууе тэрэ хүртэшэгүй үндэртэй жэшэхэдэнь, урдахануур һуури эзэлһэн нэгэ үбгэжөөл сэдьхэлээ хүдэлэн, нулимсаяа аршаба, харин дундуур һууһан залуухан басаган бодожо, «Элхи нуураа» уншахыень гуйгаа. Айхабтар хани халуун уулзалга болоо һэн. Таралган дээрэ бүлэг залуушуул: «Манай нютагта уран шүлэгэй һайндэрые намарай нэгэ үдэр үнгэргэдэг болоёл!» гэжэ хандаба.

...Онохоиһээ улам, модо болбосоруулдаг Онохойн комбинадай директор Владимир Андреевич Тихонын хөөрөөн һанагдаадхёо юм. ...онд Сибириие алад гарахан түмэр замай баригдажа эхилһэн байһан бишыхан нэгэ гэрхэн ...һууридa 12 мянган хүн зонтой ...урган бодошоод, хүүежэ, ...байна. Тус комбинадай ...шэнэ табан жэлэй түрүүшын ...түсэбые 100,2 процент ...үргэжэ, түсэбһөө гадуур гүрэндэ ...миллион 474 мянган түхэригэй ...оруулаа. Иимэ ехэ ажал хэжэ ...байһан хүнүүдэй нэгэн Галактион ...Алексеевич Бурлаков болоно. Тэрэнэй гурбан хүбүүдэй ехэнь Ген...— инженер, барилга хэдэг, ...дохи Григоринь — участогые ...дагша, бага — Алексейнь автомашинын жолоошон. Ашанарнуу... үбгэ эсэгынгээ жэшээгээр ...үйлэдбэрилхэ ажал шудалха ...бтэй. Иимэнүүд, угаа залгуу... ажаллажа байһан хүнүүд ...нүүд олон.

...тэдэнэй дунда номой ёһотойхон ...мар ябажа ябаха юм. Ново...ильинск һууринда (Хандагатайн ...леспромхоз) профсоюзай библио... хүдэлнэ. 8 мянган хэһэг ном ...догдог. Уншагшадынь 1835. Харин энэ һууринда бүхы дээрээ 5630 хүн (багануул үхибүүд) ажаһууна. Энээгээр харахада ном уншадаг хүнүүд ехэ олон, ...түлэб хүдэлмэришэд байха... Библиотекые даагша Александра Владимировна Беляк уран ...олшодые үшөө нэгэ таһагта ...үлба. Тэндэ буряад уран зохёо... бүхы номууд суглуулагданхай. ...гар дамжажа, нилээд боло... «Түөригдэһэн хуби заяан», ...нээтэ зэбэнүүд», «Нойр... ...рһэн тала», «Шэнэ сагай ...», «Банзарай хүбүүн Доржо» гэхэ мэтэ номуудые хараа... «Зоной ном уншаха гээшэнь ...бүри түргэдэнэ. Библиотекэдэ, магазиндашье һайн ном ...хээ болинхой», — гэжэ тэрэ ...зохёолшодто номууд дээрэнь ...табюулжа байхадаа хөөрэ...

...мад зохёолшодой залуу нү... хөөрэхэ, ойлгуулха юумэн ...шье олон, һониншье байжа... Иимэ нэгэ ушар дурсая.

...нютаг ошожо ябабабди. ...даймнай мэдээжэ поэт Цэдэн Галсанович Галсановай түрэһэн нютаг гэжэ хүн бүхэн мэдэһэн ...булта һонирхон, нэгэ юрэ ...онсо нюдөөр оршон тойрон ...шэртэхэ юм. Хүмэг шулуу... ...адын бооринн харгыгаар ябатараа, Цэдэн Галсанович жо...ондо: «Эндэхэнэ халта тогтыдаа! — гэбэ. Тиигээд булта ...ашинаһаа гарахадамнай, — ...а гүт, тэрээ тэрэ шулуу? ...шулуун гэлсэдэг юм. Эндэ ...арбан нэгэн эсэгын ото... гулваанар һүүлшынхиез ...рһан юм аабза. Энээхэн тол...саана обоо тахиһан гэлсэдэг. ...арбан гурбан обоо гэжэ ...дадаг байһан юм даа. Хубис...болоогүй һаа, тэдэ гулваа...нуудшье болотор нюргымнай ...он, лама, бөөнэрөө арадай ...тухирһан зандаал байха ...аабза! — гэжэ хөөрөөд, ...үндэрхэнэй оройдо нүхэдөө ...таража, зааба. — Тэрэ ...гээшэ — Элхи нуур гээшэ!» ...дэй нютагаа харан, сэдьхэ... хүдэлэн байха үедэ зохёолшод ...ангүй дуулалдабад:

...нуур, Элхи нуур гэлсэнэл
даа,

Уран зохёолшод аймагай ехэнүүд бүхы предприятинуудай хүдэлмэришэдтэй, һургуулиин һурагшадтай уулзаһан, ажал хүдэлмэри ба шэнэ зохёолнуудтаяа тэдэниие танилсуулһан байна. Зураг дээрэ: Онохойн барилгашадай бэлэгые зохёолшодой зүгһөө поэдүүд Д. Жалсараев, Н. Дамдинов гэгшэдэй тогтоон абажа байхые харанат.

И. БАЖЕНОВЭЙ фото.

Уран зохёолшо, поэт хүндэ зоной, уншагшадай иимэ халуун хани талархалһаа баяртай юун байхаб даа!

Уулзалгануудай үедэ уншагшад зохёолшодтоо захянуудаа, һанамжануудаа хэлэдэг байгаа. Хандагатайн леспромхоз түрүү ажалаараа бүхы орон соогоо суурханхай юм. Эндэхи хүдэлмэришэд гол мүрэнэй һубагуудые муудхаахагүй, уһаар модо урадхуулхаа болихо гэжэ үнинэй, КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдээжэ тогтоолой гарахаһаа бүри урда ойһоо модо түмэр харгыгаар асардаг болохо хүдэлмэри эхилһэн юм. Тиигэжэ оньһожоруулга хэгдэжэ захалаа. Ойһоо модон гарана, харин үлэгдэлнүүдынь целлюлозо болохоор эблэгдэнэ. Оньһожоруулгын нэгэ поточно лиииин хэдэг ажал иимэшүү.

Мүнөө Хандагатайн леспромхоздо 12 иимэ поточно лини нэгэн доро хүдэлнэ, һаядаа 24 болохо юм. Тиихэдээ тус леспромхоз Эхэ орондоо 1 миллион 200 мянган кубометр модо жэл соо болбосоруулжа үгэхэ байна. Иимэ хүсэтэй леспромхоз СССР-тэ үгы. Оньһожоруулгаар инженер Владимир Иванович Уткинай иигэжэ хэлэхэдэнь, зохёолшодой нэгэн: «Ямар жэгтэй, ехэ промышленна предприятинууд Загарайда олон гээшэб. Элхиин автомобиль заһабаридаг завод, Онохойн комбинат, «Татарский ключ» гэжэ карьероуправлени, Шулуутайн леспромхоз... Бултадаа союзна, гүрэн түрын удха шанартай! Баян лэ байна даа, эхэ Буряад оромнай!» — гэжэ хэлэбэ. Энээхэн зуура шэнэ шүлэг түрөөдхихэ юм. «Хандагатайн леспромхоздо хэгдэжэ байһан ажалтай танилсахадаа, нэгэ юумэ гайхааб. Нүхэд, тиимэ ехэ ажал хэгдэжэ байһан аад, оройдоо шэмээн үгы. «Раз, два, взяли!» гэхэ абяан дуулдаагүй. Һонин бэзэ?» — гэжэ нэгэн гайхалаа хэлээд, бултые энеэлгэбэ.

Дээрэ дурсагдагша инженер Владимир Иванович Уткин номдо дуратай хүн байшоо. Совет уран зохёолой дундаһаа уншаагүй номынь хомор. Гансал ой модоной ажалшад тухай зохёол үсөөн гэжэ гомдобо. Тиигэбэшье Буряадай нэгэ залуу зохёолшын модо бэлэдхэлшэд тухай бэшэһэн туужые тэмдэглээ. Һайн талынь дурсаад, дутагдалнууд дээрэнь тогтоходоо: «Залуу зохёолшо аад, сагай алхамһаа үлэшоо. Үбгэрхэдөө бүри яаха гээшэб!» — гэбэ. «Ойлгуулжа үгыт, юундэ?». «Тууҗа соогоо леспромхозой участогые даагшын образ харуулаа. Тиихэдээ дайнай һүүлэй гү, таби гаран оной үеын бригадирые (тиихэдэ гар хюрөө, хүшүүргэ гол зэбсэг байгаа) зураглаһан байна. Харин туужын үйлэ мүнөө үедэ болоно. Сэхыень хэлэхэдэ, геройнь образ үе сагтаа таарангүй. Мүнөөнэймнай модо бэлэдхэлшэд эрдэмтэй болошоо, оньһон техникэ, машинаар ажалаа хэнэ, участогые даагшын, бригадирай хүтэлбэри доро инженернүүдшье ажалладаг. Тиимэһээ бригадир, участогые даагша өөрөө эрдэмтэй, культурна хүн байдаг...» Зохёолшод бодолгото болонхойнууд, бэе бэеэ харалсаад абаа һэн.

Үгышье һаа, Элхиин машина заһабарилгын заводой парткомой секретарь Максим Полуэктович Зиминэй хэлэһые дурсая: «Хүн бүхэн өөрын дуратай номуудтай байдаг. Жэшээнь, би горнягууд тухай уншадагби. Һамгамни хүдөөгэй байдалаар һонирходог. Тиигээд лэ хэрэгтэй номоо олохо гээшэ бэрхэ. Сүлөөгүй зон ха юмбибди даа. Магазинда һахэжэ орохош, сагаа хаяхаш, хэрэгтэй номойнгоо байгаашье һаа, ойлгонгүй гараха баатай бологдодог. Юу хэлэхээ һананабиб гэхэдэ, шэнэ ном тунхаглалга тон муу табигданхай, тэдэни тухай шүүмжэлэл байдаггүй. Илангаяа Буряадтамнай энэ дутагдал эли үзэгдэнэ. Жэшээнь, Эрхүүгэй областьдо хэблэлэй гараха номууд тухайгаа тусгаар хуудаһа толилдог байна. Тэрээнһээнь тиимэ темэдэ, тиимэ хүнэй бэшэһэн ном тэдыдэ гараха гэжэ уншагшад уридшалан мэдээд байдаг. Энэ ехэ туһатай ха юм, ном тунхаглагдаха ёһотой!» — гэжэ тэрэнэй хэлэхэдэ, уран зохёолшод альга ташаба.

Үнэхөөрөөшье, ном тунхаглаха ажалай хэрэгтэйе иимэ нэгэ жэшээ харуулаа. Литература, искусствын үдэрнүүдэй үедэ зохёолшодой ерэһэн газар бүхэндэ номой дэлгүүр хүдэлдэг байгаа. Шагнахада: «Энэ ном соо юун тухай бэшэгдэнхэй бэ? — гэһэн асуудал дуулдаха юм. — Авторынь ямар хүн бэ? Зохёолшон гү, али хүдэлмэришэн гү?» Эдэ асуудалнуудта харюусажа бирахагүй наймаалагшад дайралдадаг.

Зүгөөр уран зохёолшын номые бариад, гарынь табюулха гэжэ ээлжээгээ хүлеэжэ байһан хүнүүдые, зохёолшын баярые харахада урматай даа. Уран хурса, ёһото «хоол» боломо номууд гансахан бэшэгшынь бэлигһээ дулдыдан түрэдэггүй, харин уншагшадай, арад зоной халуун талархалаар, ажабайдалай дабшасаар мүн лэ шэрээгдэдэг байна гэжэ ойлгохоор.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Ц. Л. Бадмаева Тайлсын ... үхэршэн Н. Парфенов хоёр искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда.

Зургаан үдэрэй туршада Загарайн хүндэмүүшэ хүн зон түрэл литературынгаа, буряад искусствынгаа ажал ябуулагшадтай уулзаһан, шэнэ зохёолнуудтайнь танилсаһан байна.

Февралиин 19-нэй түгэсхэлэй үдэшэ дээрэ аймагай ажалшадай зүгһөө КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь А. К. Родионов, айлшадай зүгһөө БурАССР-эй культурын министр П. Н. Нимаев гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, иимэ уулзалгануудай ашатай туһатайе, партиин XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэри бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитая а оруулха, СССР-эй, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо тэдэнэй ёһото бэлэг болохо байһыень тэмдэглээ.

ХОЛБОО БАРИСААМНАЙ САА ШАДААШЬЕ ҮРГЭЛЖЭЛХЭ

«Алишье талаараа тэгшэ бэрхэ хүниие хүмүүжүүлэнгүй коммунизм байгуулхань бэрхэтэй. Сэдьхэл бодолоор баян, болбосоронги, урдахи зорилгоёо мэдэхэ, эдэбхитэй хүнүүд лэ коммунизмын үедэ ажаһууха юм. Энэ зорилго бэелүүлхын тула тэрэнэй материальна техническэ бааза байгуулха, бэхижүүлхэ шухала», — гэжэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Л. И. Брежнев элидхэл хэхэдээ тэмдэглээ һэн. Энэ хэрэгэй манай аймагта амжалтатай бэелүүлэгдэжэ байһые һаяхан боложо үнгэрэгшэ Буряадай литература ба искусствын үдэрнүүд гэршэлээ.

Загарай гээшэ республикымнай промышленна, хүдөөгэй хүгжэнги ажахынуудтай аймагуудай нэгэн юм. Уран зохёолшодой нэгэнэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, энэ нютагта хото хүдөө хоёрой илгаагай һалажа байһаниинь эли харагдадаг. Хүн зоной һуудал байдал һайжараа, үйлэдбэри эрдэм наукын үндэһөөр эрхилэгдэнэ — эдэ бүгэдэнтэй хамта зоной эрилтэ ургана, тэрэнэй сэдьхэл болон ухаан бодолые бадаруулхын тула соёлой хүдэлмэридэ шэнэ дүршэлнүүд нэбтэрүүлэгдэнэ гээшэ. Тиимэһээ Совет засагай 50 жэлэй ойдо бэлэдхэлэй үедэ эхилһэн Буряадай литература ба искусствын үдэрнүүдэй ашатай туһатай хэрэг байһыень манай аймагай ажалшад бэе дээрээ үзэбэ.

Загарайнхид түрэл искусствынгаа иимэ олон түлөөлэгшэнэрые нэгэ доро хүлеэн абажа үзөөгүй юм. Ажалшье ехэ хэгдээ. 76 концерт үнгэргэгдөө, уран зураашадай нүүдэл выставкэ хүдэлөө, номой наймаан эмхидхэгдэһэн байна. Гансахан үдэшын концертнүүдые хараһан хүнүүдэй тоо 16 мянганда хүрөө юм.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, Загарайн аймагай ажалшад гансахан ажал һайнаар хэнэ бэшэ. Тэдэнэр нютагайнгаа соёлой хүдэлмэрие амжалтатай ябуулжа байна. Эдэ бүгэдые эрхим һайн соёлой ордон, клуб, библиотекэгүйгөөр, түгэс түхеэрэлгэнүүдтэй һургуулинуудгүйгөөр түйлахань бэрхэтэй юм. Тиимэһээ али бухы соёлой барилга нютагуудаарнай ехэ хэгдэнэ. Жэшээнь, манай ажалшад республикынгаа 50 жэлэй ойе угтуулан, Буряад орон соомнай дэлгэрһэн 2 жэлэй соёлой добтолгоор нилээд ехэ шэнэ барилга хэхэ. Гансахан гүрэнэй капитальна һомололгоор 964 хүнэй һууритай һургуули Онохойдо, 640 хүнэй һууритай һургуули Элхидэ баригдаха юм. Ажахынуудай, предприятинуудай хүсөөр һургуулинуудай шэнэ гэрнүүд, соёлой ордонууд болон байшангууд Эрхирэгтэ, Шэнэ-Хүрбэдэ, Горхондо, Шэнэ ба Хуушан Бряньда, Нарин-Шэбэртэ баригдаха. Хоёр жэл соо соёлой 9 байшан хүдэлжэ эхилхэ. Ехэнүүд тосхонууднай хүгжэмэй һургуулинуудтай боложо байнхай. Харин мүнөө үедэ Загарайн аймагта соёлой 36 байшан ба клуб, 37 библиотекэ, кино харуулдаг 31 түхеэрэлгэ хүдэлдэг. Радио дуулададдаггүй хүн үгы гэхэдэ, алдуу болохогүй юм ааб даа. Харин 4 мянган айл телевизортэй. Аймагаймнай 1000 хүн бүхэн 1084 газетэ ба журнал абажа уншадаг.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ соёлой ордонууд болон байшангууд, хүдөөгэй клубууд, библиотекэнүүд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Аймаг доторнай партиин XXIV съездын материалнуудые хүн зондо ойлгуулха лекторинууд хүдэлнэ. Илангаяа Загарайн. Онохойн, Шэнэ-Элхиин, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой соёлой байшангууд ба клубуудай лекторинууд һайнаар хүдэлнэ. Элдэб асуудалнуудаар үнгэргэгдэдэг тематическа үдэшэнүүдтэ хүн зон хододоо олон байдаг юм. Ажалай түрүүшүүл болон бусад мэдээжэ хүнүүдтэй уулзалганууд үнгэргэгдэдэг.

Литература ба искусствын хүдэлмэришэдые манай аймагай ажалшад ехэтээр һонирхожо, хүндэлэн угтаа. Тиимэ байнгүй арагагүй гээшэ ха. Ажаһуудалайнгаа һайжарха, эрдэм номтой болохо бүреэ хүмнай уран һайханда дүтэлнэ, тэрээгээр сэдьхэлээ ханаха гэжэ оролдоно. Үнгэрэгшэ жэл Загарайн ажалшад тусгаар поездоор Улаан-Үдэ ошожо, тэндэ оперо шагнажа, балет хаража ерээ һэн. Номдо дуратайшуулшье горитойхон арга боломжотой гэхээр байна.

Уулзалганууд мүн искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй анхарма дурадхалнуудые хэлээ. Уран зураашадай выставкые 8 мянган хүн хараа. Тиихэ зуураа иимэ нүүдэл выставкэ саг үргэлжэ хүдэлдэг болог лэ гэнэд. Харин колхоз болон совхозуудай, предприятинуудай ажалшад мэдээжэ дуушад, композиторнууд, артистнар заабол олоороо гэлтэгүй, харин ганса гансаараашье һаа ерэжэ, уулзалгануудые үнгэргэдэг болог лэ гэжэ дурадхаа юм.

Эдэ бүгэдые хараад үзэхэдэ, хүн зоной эрилтын ургажа байһаниинь элитэ. Али бүхы уран һайхан, үзэсхэлэн гоё юумэнүүдтэй хүдөөгэй ажалшадай дүтөөр танилсадаг болохын тула саашадаа бүри шэнэ, бүри ехэ ашатай туһатай арга боломжонууд бэдэрэгдэхэ, нэбтэрүүлэгдэхэ бэзэ гэжэ найдамаар.

Мүнөө үедэ загарайнхид СССР-эй 50 жэлэй ойе угтуулан, шэнэ социалис уялгануудые абаад, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбүүдые нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын, саашадаа Буряадайнгаа республикын 50 жэлэй ойе ажалай амжалтаар угтахые хүсэнэ.

Ю. САХАРОВСКИЙ,
КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь.

Республикын уран зураашадай эмхидхэһэн нүүдэл выставкэ харагшадта ехэ урагшатайгаар хүлеэн абтаа. Колхоз, совхозуудай, предприятинуудай ажалшад, һургуулиин үхибүүд буряад уран зурагай эрхим дээжэнүүдтэй танилсаһан байна. Илангаяа Сампилов, Мэрдыгеев, Дугаров, Сахаровская болон бусадай уран зурагууд харагшадай һайшаалда хүртөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зурааша Д-Н. Дугаров нүүдэл выставкын дэргэдэ харагшадтай хөөрэлдэжэ байна.

Уран зурагай выставкэдэ ерээд, ехэ ханалгатайгаар Сампиловай, Мэрдыгеевэй зурагуудые хаража байтараа, уран зурааша А. Бритовагай «карандашта баригдашоо».

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Шэдапов Семен Шагдурович. Энэ нүхэр Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ зүүн хилэ дээрэ алба хээ. 1945 ондо Забайкальска фронтын юрын сэрэгшээр ябажа, Японой квантун армиие бута сохилгодо хабаадаа юм. Һүүлэй үедэ Онохойн модоной комбинадта дархалжа байһанаа мүнөө амаралтада гаранхай.

Залитай, согтойхон
Залуухан багша клубта
Шабинараа дахуулаад
Шамдажа ерэһэн аад,
«Шашгануудаа»
мартажархёод лэ.
Шагнажа һуунал даа...
шүлэг.

Эмгэй эжын нюдэн
Энеэбхилэн шэртэнхэйл:
Дангина тухай шүлэгһөө
Далатай болоһоноо
мартахаш.

ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

Хүдөөгэй ажалшад ба литература, искусствын хүдэлмэрилэгшэд хоёр тээһээ уулзахадаа, бэе бэедээ ашатай туһатайгаар һанамжа дурадхалнуудаа хубаалдадаг байна. Тэдэнэйнь зарим нэгые доро дурсая.

Сультимов В. А. — XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн:

— Буряадай литература, искусствын үдэрнүүдые нилээд хүлеэгдээ гээшэ даа. Сэхыень хэлэхэдэ, энэмнай буряад культурын һайндэр юм байна. Тиихэ зуураа, би бүхы һалбаринуудаарнь, жэшээнь, зохёол, зураг, хүгжэм, зүжэг наадан гэхэ мэтэнүүдтэй нютагтаа байгаад танилсабаб. Сүлөөгүйшэг ажалтай намайе ехэ хүндэлһэн хэрэг байна гэжэ сэгнэбэлби даа. Иигэжэ манай нютагайхид хэлсэбэшье гээшэ. Юрэдөө, тэрэ буряад театрай «Үрбаанай ушаралта ябадалнууд» гэжэ зүжэг нилээд энездым хүргөө. Зүгөөр үйлан хайлан харама зүжэгөөр хомор байгаа гээшэ гү даа? Харуулаагүйл даа. «Шоно дүтынгөө айлнуудые ээлэдэг», — гэжэ урдань хэлсэгшэ һэн. Тэрээнэй шэнги буряад театраймнай артистнууд городто дүтэ нютагуудаа алгасаха ёһогүйл байһан байха. Энээнэй удаа манай хүндэтэ айлшад наадаа харуулаад ябашахагүй, 2—3 үдэр үлэжэ ажалтаймнай танилсаха, уран һайханай бүлгэмэйхидтэ туһалха бэзэ гэжэ найданаб.

Буруев В. К. — Буряадай АССР-эй арадай артист, дуушан:

— Загарай һууринай, Онохой болон Новоильинск тосхонуудай ажалшадай урда дуулахадаа, наадахадаа хүдөөгэй зоной урда байнаб гэжэ оройдоо ойлгоогүйб. Айхабтар анхаралтайгаар, шүүмжэлһэн нюдөөр хаража, һонороор шагнана. Онохойдо дуу дуулаһанаймни һүүлээр нэгэ нүхэр ерэжэ, «Энэ дугаа городто дуулаа һэнта. 2 һара урда шагнаа һэм, мүнөө яагаад иимэ ойлгосогүй байбабта — үбдөө гү, али бидэ, хүдөөгэй хидөө хирлүүлээ гү?» гэжэ һураа. Би газар доро орошон алдааб. Юундэб гэхэдэ, үбдөөгүй байгааб. Харин «рольдоо орожо» ядажа, ехэ зобоо һэмби. Энээниемни тэрэ хүн ойлгоодхиһон байгаа. Иигэжэ би өөрынгөө наадые шалгажа, бэеэ хажуу тээһээ хаража үзөөб. Харин Татарский Ключ гэжэ карьероуправлениин ажалшадта наада харуулһанаймнай һүүлээр директорынь хүгжэмшэдэймнай хүн бүхэнэй гар барижа, баярые хүргөө. «Хүгжэмдэ дуратайб, өөһэдөө оркестртэйбди, зүгөөр танай оркестрэй наадахые шагнахада һайхан байгаа даа!» — гэхэдэнь хүхихөөр байгаа. Ямаршье орёо дуу, хүгжэм ойлгохо хүнүүдэй олошоржо байлга бидэ искусствын хүдэлмэрилэгшэдые бүри һайнаар хүдэлхыемнай баалана.

Калиниченко К. С. — Элхиин АРЗ-гэй директор:

— Би Буряад орон ерэһээр хорёод жэл боложо байнаб. Тиигээд буряадуудай дунда хүдэлхэ болоходоо, тэдэнэй соёл, түүхэ, зан абари тухай мэдэхэ баатай болоо һэм. Энээндэмни буряад литература ехэ туһа хүргөө юм. Би Х. Намсараевай, Д. Р. Батожабайн, Ж. Тумуновай, А. Бальбуровай, Ц. Шагжинай, бүхы поэдүүдэй номуудые уншажа эхилээ һэм. Уншаха бүреэ һонирхолни ехэ болоод лэ, буряад уран зохёолой бүхы шэнэ номуудтай танилсадаг, хүлеэжэ ядадаг болошонхойб. Хүгжэлтынь харахада, һониин юм. Ахамад зохёолшод арадайнгаа үг заншал, түүхэ, үнгэрһэн сагай байдал харуулхадаа айхабтар бэрхэ байна. Харин һүүлэй үеын залуу зохёолшод буряад хүнэй урданай, хэр угай зан абариин мүнөөнэй, совет боложо ябаһые хурсаар зурагладаг. Иимэ зонтой нютагтаа уулзахадаа, һониин байгаа даа. Жэшээнь, би «Банзарай хүбүүн Доржо» гэжэ романай автор Чимит Цыдендамбаевые харадаг һаа гэжэ һанадаг һэм. Харин мүнөө уулзажа хөөрэлдэхэдөө, ехэ сэдьхэлээ ханааб. «Шэнэ газар» гэжэ поэмын автор Н. Дамдиновшье ехэ һониин хүн байгаа, хөөрэлдэхэдөө сагаа олоһые мэдээгүйбди. Тиимэһээ би иимэ уулзалганууд саг сагтаа болог лэ гэхэ байнаб.

Дугаров Д-Н. — уран зурааша:

— Буряадай литература, искусствын үдэрнүүдэй үнгэргэгдэдэг болоһонһоо хойшо би яһала олo хүдөө гарааб. Хаанашье ябахадамни хүн зон нэгэл захяа хэлэнэ. Тэрэнь саг үргэлжэ хүдэлдэг нүүдэл выставкэ нээлгэтэй холбоотой. Ушар юуб гэхэдэ, хүдөөгэйхид город ерэхэдээл, буряад зурагайнгаа эрхим дээжэнүүдтэй танилсадаг ха юм даа. Харин эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр нютагтаа зурагуудые хараа. Энэ уулзалга нэгэ үдэрэй туршада болоно. Харин выставкэ (мүнөө бидэнэй абажа ябагшада адли) ядахын сагта 7 үдэр нэгэ газарта хүдэлхэ ёһотой. Тиибэл лэ үүргээ дүүргэхэ. Хүн хэдэ, хэдэ дахин орожо хараха аргатай болохо байна бшуу. Иимэ болохолоорнь республикымнай уран зурагай нүүдэл выставкэтэй (саг үргэлжэ хүдэлдэг) болоо һаа, нилээд ехэ туһа хүдөөгэйхиднай абаха байна.

Содномова В. Н. — Новоильинскын дунда һургуулиин багша:

— Артистнууд ерэжэ наада харуулаад, һеэргөө ябашадаг. Нэгэшье һаань үдэр үлэжэ уран һайханай бүлгэмэй гэшүүдтэ зүжэг табиха тухай, дуу дуулажа һураха тухай заажа, хөөрэжэ үгэһэй гэжэ һанахаар байдаг юм. Мүн заал һаа олоороо бэшэ, харин ганса нэгээрээ, хоёр-гурбаараа ехэнүүд артистнууднай концерт үгэжэ, хүдөөгөөр ябадаггүй. Харин гүрэнүүдээр, орон соогуураа аяншална гэжэ дуулдадаг, тиихэдэнь бидэ нютагайнь зон үсөөн харадаг, уран бэлигээрнь сэдьхэлээ ханадаггүйбди. Иигэжэ би ганса һанадаг бэшэ, зон нүхэд ни хэлсэдэг. Хүн зонтой дүтэ танилсаа һаа, артистнууд мүнөө үеын хүнүүдэй образые бүри гоё һайханаар харуулха байгаал даа. Буряадай литература ба искусствын үдэрнүүдэй хүдөөгөөр үнгэргэгдэдэг болоһон ушар тон ехэ туһатай хэрэг. Эдэ үдэрнүүдэй аша туһаар бидэ, багшанар, искусстватай өөһэдөө дүтэ танилсахаһаа гадна, һурагшадаа уран зохёолшод, зураашад, композиторнууд болон артистнуудтай уулзуулжа, хөөрэлдүүлжэ, сэгнэгдэшэгүй ехэ хүмүүжүүлхы, ойлгуулхы хүдэлмэри хэжэ абаабди. Тиимэһээ иимэ үдэрнүүд олошорог лэ гэхэ байнаб.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ ХОЛБООНДО

Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо һаяхан партийна нээмэл суглаан болобо. Улаан-Үдэ хотымнай зохёохы ажалтай хүнүүд, дээдэ һургуулинуудай, газетэнүүдэй редакцинуудай, телевидени болон радио-дамжуулгын комитедэй түлөөлэгшэд, шүүмжэлэгшэд, номой хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэд энэ суглаанда хабаадалсаба.

Хэнэйшье мэдэһээр, КПСС-эй ЦК уран зохёол шэнжэлхэ, шүүмжэлхэ тухай тогтоол гаргаһан байна. Тингэжэ манай республикын уран зохёолшод энэ тогтоолые зүбшэн хэлсэжэ, шүүмжэлэл, шэнжэлэлгые саашадань хүгжөөхэ, һайжаруулха тодорхой зорилгонуудые урдаа табиба.

«Уран зохёол шэнжэлхэ, шүүмжэлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан тогтоол ба Буряадай Уран зохёолшодой эмхиин зорилгонууд» гэһэн элидхэл Уран зохёолшодой холбооной правлениин гэшүүн, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. Ц. Найдаков хэбэ. Тиихэдэ «Байгал» журналай ахамад редактор А. А. Бальбуров нэмэлтэ элидхэл хээ.

Уран зохёолой шүүмжэлэл, шэнжэлэлгые саашадань яажа һайжаруулха тухай олон хүн үгэ хэлээ. Хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй доктор А. И. Уланов, поэт Н. Г. Дамдинов, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат С. Ш. Чагдуров, уран зохёолшо М. Н. Степанов, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат Г. О. Туденов, уран зохёолшо И. Н. Мадасон, хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. Б. Махатов, Соёлой министерствын искусствын таһагай ахалагша инспектор О. Г. Дамбаев, Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, поэт Д. З. Жалсараев гэгшэд үгэ хэлэбэд. КПСС-эй Буряадай обкомой агитаци болон пропагандын таһагые даагша М. М. Гаськов энэ суглаанда хабаадажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

***

СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд Буряад орондомнай жэлһээ жэлдэ олошоржо байдаг. Үе үе болоод лэ шэнэ хүсэн—залуу уран зохёолшод, поэдүүд энэ зэргэдэ ороно.

Һаяхан Буряадай Уран зохёолшодой холбоондо суглаан болобо. Энэ суглаанда залуу хоёр уран зохёолшодые СССР-эй Уран зохёолшодой холбоондо гэшүүдээр абаба. Эдэнь хэд болоноб гэхэдэ, прозаик Доржи Эрдынеев поэт Георгий Дашабылов хоёр болоно.

Залуу уран зохёолшо Доржи Эрдынеев Москвадахи М. Горькиин нэрэмжэтэ литературна дээдэ һургуули дүүргээд, «Буряад үнэн» газетын таһагые даагшаар мүнөө үедэ хүдэлжэ байна. Энэ хүмнай «Газарай амисхал», «Талын туужанууд», «Энэ наһан», «Эсэгын дуран», «Түбэргөөнэй ашанар» гэһэн номуудай автор юм.

Залуу поэт Георгий Дашабылов мүнөө үедэ «Буряад үнэн» газетын таһагые даагшаар хүдэлнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ Москвагай КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Дээдэ партийна һургуули дүүргэһэн юм. «Хабарай бэшэгүүд», «Ногоон тужа», «Суутайн сагаан хулагшан» гэһэн шүлэгүүдэйнь номууд хэблэгдэнхэй.

Манай корр.

ТОСХОНОЙ АЖАЛШАДАЙ СУГЛААН

Һаяын нэгэ үдэр Хэжэнгын аймагай түб һууринай соёлой байшан соо хүн зон олоороо сугларба. Тэдэнэй дунда буурал сагаан толгойтой үбгэд, хүгшэдшье, эдир залуу хүбүүд, басагадшье бии. Эндэхи сомоной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **Ц-Д. О. Ямпилов** тосхондо ажаһуугшадай хамтын суглаа нээбэ.

«Соёлой хоёр жэлэй добтолгын үедэ хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай» асуудалаар аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Г. С. Сангадиев** суглаанда хабаадалсагшадай үмэнэ элидхэл хэһэн байна. Аймагай промышленна предприяти болон совхозуудай ажалшадай 1971 оной ажалай дүнгүүд тухай тобшохоноор хөөрөөд, соёл культурын саашанхи хүгжэлтэ, нютаг бүхэнние болбосон түхэлтэй болгохо талаар хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ асуудалаар тус аймагта нилээд ехэ юумэн хэгдэһэн байна. Аймагай нютаг бүхэндэ шэнэ барилганууд ехээр эрхилэгдэдэг болоо. Шэнэ клуб, соёлой байшан, магазинууд, библиотекэ, һургуулинууд бодхоогдоно. Тиихэдэ Хэжэнгэ тосхондо энэ талаар нилээд ехэ ажал хэгдээ.

Суглаанай үзэмжэдэ табигдаһан асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ тэндэхи барилга-заһабарилгын участогай начальник **С. Е. Жигмитов**, аймагай больницын главна врач **А. Н. Николаев**, аймсоведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальник **И. С. Баженов**, тосхондо ажаһуугша, пенсио[нер] **Ш. Д. Цыренжапов**, Хэжэн[гын] совхозой хоёрдохи отделениин [даа]хилагшэ **Б. Ц. Намдаков** бо[лон] бусад хабаадалсаһан байна. С[уг]лаанай түгэсхэлдэ КПСС-эй [рай]комой нэгэдэхи секретарь **Б. [...] Ангархаев** дэлгэрэнгы үгэ хэл[ээ].

«Аймагай болбосон түхэл[тэй] түбэй» түлөө гэһэн социалис[тическэ] [...]га суглаанда хабаадагшад н[эгэн] дуугаар баталан абаа.

Б. ВАНЧИКОВ.

Дуу, хатарай «Карачаевск» гэжэ ансамбль — уран һайханай бүлгэмэй Бухэроссийска харалгын хоёрдугаар лауреат. Энэ коллективэй элдэб мэргэжэлэй 37 хүниие нэгэдхэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ансамбльда хабаадагшад. Зүүн гарһаа—Найме Кумукова, Келдихан Кумратова, Зинаида Никитина, Галина Текеева.

ТАСС-ай фотохронико.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэри

БЕРЛИН. (ТАСС). Советскэ Союз ФРГ хоёрой хоорондын, мүн Польшын Арадай Республикын ба ФРГ-гэй хоорондын договорнуудые эсэслэн баталха хүдэлмэриин эхилһэнтэй дашарамдуулан, Европодохи политическэ байдалай мүнөөнэйнь хүгжэлтые Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Политбюро, Германиин Демократическа Республикын Министрнүүдэй Совет зүбшэн хэлсэбэ гэһэн мэдээсэл эндэ тунхаглагдаа. Европодохи шахардуу байдал һуларуулха, аюулгүй байдал хангахын тула шухала хэмжээнүүдые абажа, саашадаа туһа хүргэхөөр ГДР бэлэн байна гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер хэлээ һэн гээд тус мэдээсэл дотор тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

Европодохи оршон байдалай болохотойгоор хүгжэжэ эхилхэ янзагай болоһон ушарта туһа хүргэхын тула Москвада ба Варшавада хэгдэһэн договорнуудай эсэслэн баталагдаһанай һүүлээр хүсэндөө орохо гуримшуулгын хэмжээнүүдые Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээе, транзитна харилсаан тухай ГДР-эй, ФРГ-гэй правительствануудай хоорондын хэлсээе, тэрэшэлэн айлшалалга, аяншалга тухай ГДР-эй правительствын ба Баруун Берлинэй сенадай хоорондын хэлсээе һайн дура хүсэлэй тэмдэг болгон даб дээрэ хүсэндэнь оруулха шухала гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюро, ГДР-эй Министрнүүдэй Совет тоолоно.

БЕРЛИН. (ТАСС). Һайн дура хүсэлэй тэмдэг болгон, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой, ГДР-эй правительствын гаргаһан шиидхэбэриие ГДР-эй партинуудай ба ниитын эмхинүүдэй демократическа нэгэдэл һайшаан дэмжэбэ гэжэ эндэ тунхаглагдаа. СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Г. Грюнеберг энээн тухай демократическа нэгэдэлдэ мэдээсэбэ.

Зүбшэн хэлсэлгэ эхилээ

БОНН. ТАСС-ай корр. Ю. Борисов иигэжэ дамжуулба:

Советскэ Союзтай, ПНР-тэй ФРГ-гэй хэһэн договорнуудые эсэслэн баталха тухай хуулиин проектнүүдые Бундестаг февралиин 23-да түрүүшын уншалгаар зүбшэн хэлсэжэ захалаа.

Тус договорнуудые эсэслэн баталха тухай хуулиин проектнүүд Бундестагта гурбан үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсэгдэһэнэй һүүлээр парламентын комиссинуудта дамжуулагдаха ёһотой юм. Эсэслэн дуугаа үгэлгэ Бундестагта байгша оной майн эхеэр болохо.

Каирай харюу

КАИР. (ТАСС). «Америкын 6-дахи флодой корабльнуудые Пирейдэ байлгадаг болохо гэжэ Грециин правительствын зүбшөөлөө үгэһэндэ харюу болгон, Грециин корабльнууд араб оронуудай портнуудта хашалан үзэхэ байха гэжэ Араб транспортна хүдэлмэрилэгшэдэй федерациин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Энэ шиидхэбэриин үндэһөөр, Грециин корабльнууд араб оронуудай доконуудта элдэб хэрэглэлээр, түлишөөр, эдеэ хоолой зүйлөөр хангагдахагүй болоно.

БОМБОДОЛГО ҮРГЭЛЖЭЛЬӨӨР

ПАРИЖ. (ТАСС). Американ авиаци ДРВ-гэй, Урда Вьетнамай газар нютагуудта добтолжо үргэлжэлһөөр.

«Фантом» түхэлэй реактивна истребительнүүд-бомбардировщигууд февралиин 22-то ДРВ-гэй урда провинцинууд дээгүүр ниидэжэ, хэдэн районуудые ракетээр буудаа. Энээн тухайдань Франс Пресс агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэбэ.

«В-52» гэжэ стратегическэ бомбардировщигууд февралиин 23-най һүни демилитаризованно зоно шадар Урда Вьетнамай һуурин тосхонуудые, Плейкуһаа баруун-хойгуурхи нютагуудые бомбодоо.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Генри Уинстон — США-гай Компартиин национальна түрүүлэгшэ, Гэс Холл — партиин Генеральна секретарь

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Партиин XX съездээр һунгагдаһан США-гай Коммунис партиин Центральна Комитет Генри Уинстониие — партиин Национальна түрүүлэгшээр, Гэс Холлые — партиин Генеральна секретаряар һунгаба гэжэ [...] соносхогдоо.

Индидэ совет, энэдхэг эрдэмтэдэй уулзалга

ДЕЛИ. (ТАСС). СССР-эй Наукануудай академиин ба замбуулин шэнжэлдэг Индиин түлөөлэгшэдэй уулзалганууд Индиин Керала штадай гол хото — Тривандрамда болобо. Замбуулинай дайдые шэнжэлгын талаар Инди СССР хоёр[ой] хоорондын харилсаа холбоо [...] гэдхэхэ аргануудые, хоёр тал[ын] һонирхуулдаг бусад асуудал[ну]дые зүбшэн хэлсээ.

АНДЖЕЛА ДЭВИС ГАР ДААЛГААР ТАБИГДАВА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Калифорниин түрмэдэ 16 һара һууһан Анджела Дэвисые Америкын засагаархид уласхоорондын түрүү үзэл бодолто олониитын эрилтын үндэһөөр сүлөөлхэ баатай болобо. А. Дэвис 102.500 доллар түлэлгэтэй гар даалгаар табигдаа. Сан-Хоседэхи түрмын хаалгаар гаража ерэхэдэнь, эрэлхэг зоригто патриоткые, США-гай негрнүүдэй граждан эрхын түлөө тэмсэлшые тэрэнэй зуугаад шахуу ханинар амаршалба.

Америкын хуулиин ёһоор [...]даа, Анджела Дэвис гар да[алгаар] табигдабашье, феврал[иин] 28-да эхилхэ ёһотой сүүдлэ[һ]ээ сүлөөлэгдэхэгүй байна. [...]рээнһээ гадна, А. Дэвис Са[нта-]Кларын районой полице[йскэ] управлениидэ үдэр бүри ош[ожо] тэмдэглүүлхэ ёһотой юм [...] Сант-Клараһаа ондоо тэ[...] ошохонь хорюултай. Полиц[иин] зүбшөөлгүйгөөр митингнүүд[тэ], демонстрацинуудта хабаада[ха] баһал хорюултай.

Пекиндэ Р. Никсонэй ошоод байһан тушаа

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Президент Р. Никсонэй Хитадта ошоод байһантайнь дашарамдуулан, Пекиндэхи Арадай суглаанай байшан соо банкет эмхидхэгдээ гэжэ Америкын хэблэл бэшэнэ. Банкедэй үедэ Чжоу Энь-лай, Р. Никсон үгэнүүдые хэлээ, тэдэниие «хүндэлэлэй духаряа» гээд хитад тала нэрлээ гэжэ мэдээсэнэ. Эндэ хэлэгдэһэн үгэнүүд зарим тэды һонирхол үүсхэнэ. Юундэб гэхэдэ, нюуса оршон байдалда үнгэржэ байгаа хитад-американ хэлсээнүүдтэ али али талань хайшан гэжэ хандаха ёһотойгоо тодорхойлно бшуу гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ.

Чжоу Энь-лайда харюусан, Р. Никсон иигэжэ мэдүүлээ: «Эндэ хэжэ байһан юумэмнай дал[хэйн] байдал хубилгажа болохо», «[...] салдаануудһаа үлүүдэ тоолог[дохо] юрэнхы хүсэл эрмэлзэлнүүд би[елүүлэ]ниие ушаруулаа» гэжэ презид[ент] тусхайлан тэмдэглэбэ.

Эндэ хэлэгдэһэн хоёр үгын [...]хань юу харуулнаб гэхэдэ, [...] сээнүүдэй үеэр американо-хи[тад] харилсаанһаа гадна, мүн улас[хоо]рондын асуудалнуудшье зүб[шэн] хэлсэгдэнэ.

ПЕКИН. (ТАСС). Синь[хуа] агентствын мэдээсэһэнэй ёһ[оор] КНР-эй Гүрэнэй соведэй прем[ьер] Чжоу Энь-лай, США-гай презид[ент] Р. Никсон хөөрэлдөөгөө үргэ[лжэ]лүүлжэ байна.

Пекинэй билдагууша политика

РИМ. (ТАСС). Индохитадай арадуудта амгалан тайбан, дулдыданги бэшэ байдал хангахын түлөө тэмсэлшэдэй һаяхан Версальда болоһон Бүхэдэлхэйн ассамблейдэ хабаадалсахаяа КНР-эй арсаһан ушарые «Паэзе сера» газетэ шэнжэлэн тайлбарилба. Вьетнамда США-гай хэжэ байгаа эзэрхэг түримхэй ябуулга болиулгаха гэжэ бүхы дэлхэйн демократическа үргэн олониитын эрид шиидэнхэй байһые Ассамблей харуулаа.

Ассамблейдэ хабаадахаяа Пекинэй арсаһан ябадал юу харуулнаб гэхэдэ, Вьетнамай Демократическа Республикаһаа далда нюусаар США-гай президенттэй Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй һаздгүйгөөр хэлсээ хэхэ хүсэлэнтэй байһые гэршэлнэ гэжэ политическэ адаглагшад, Ассамблей эмхидхэгшэд сэгнэнэ.

Бүхэдэлхэйн ассамблейн шиидхэбэриие дэмжэн нэгэдэхэ гээшэ, —гэжэ «Паэзе сера» тэмдэглэнэ, —США-гай президентын Пекин ерэхэ үедэнь США-дашье, КНР-тэшье таарахагүй ябуулга гэжэ КНР-тэ тоолоно ха. Тиимэһээ Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд Ассамблейн болзорые хойшолуулха гү, али Америкын президентын Хитадта ерээд ошоһоной һүүлээр тэрэниие зарлаха зорилготойгоор ДРВ-дэ хашалта хэхэ гэжэ һэдэһэн байха юм.

Лимаһаа Пукальпа ошохо[...] молёт перуанска джунгл[и]дай дээгүүр хоёр мянган [метр] үндэртэ ниидэжэ ябаһаар [...] ташаба. Байгаали шэнжэ[лэгшэ]дэй басаган арбан дол[оотой] Юлиане Кепке самолёт с[...] креслэтэйгээ хамта уна[...] Юлианиин мэдээ ороходо, [...] жуудань хэншье үгы. Баса[ган] ээмынь хухарһан, хүлынь [...] гойнь гэмтэһэн, баруун н[...] ниинь хабдашаһан байба. [...] гэхэн хубсаһатай, заахан [...] маг соо конфетэтэйгээр, [...] гартаа харгыгаа тэмтэрэ[...] хо модо барижа. Басаган [...] хониие уруудан ябаба. М[...] отолдог гурбан индееци[...] ушархадаа, басаган тулихы[...] туйлда хүрэһэн байгаа һэн. [...] гэжэ самолёт соо ябаһан [...] хүнһөө тэрэ гансаараа а[...] гараха хуби заяатай байга[а].

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эдэгэжэ[...]һан Юлиане эсэгэтээ.

ТАСС-ай фотохрони[ко].

Спорт

МҮРЫСӨӨНЭЙ СААНА—МҮРЫСӨӨН

Республикын «Спартак» бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд Олимпиин наадандa зорюулагдаһан мүрысөө эмхидхэхэнь гэжэ тээсгэн мэдээсэһэн байгаабди. Спортын арбан хоногой энэ мүрысөөнүүдтэ хамтадаа 3000 спортсмен хабаадалсажа, спортын олон зүйлөөр хоорондоо мүрысэһэн байха юм.

Спортын талмай, залнууд соо, саһын зүргэ, шатарай хюлгын саана, рингдэ гарагшадай дунда үшөө 16 наһа гүйсөөдүйшүүлтэй 50 холо гараһан наһатай спортсменүүдэй мүрысэхэдэ урмашамаар байба. Жэшээнь, волейболоор түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ 59 наһатай Андриян Иванович Олзоев ЛВРЗ-гэй спортын клубай, 58-тай Александр Степанович Имидеев «Динамо» командын нэрэ солые хамгаалалсаба. Гурбан километрэй зайда эхэнэрнүүдэй урилдаанда 48 наһатай Елена Андрияновна Милешкина, эрэшүүлэй дундаһаа 58 наһатай Михаил Николаевич Елизаров гэгшэд түрүүлһэн байна. Мүн шатаршадай дунда түрүү һууриин түлөө наадануудта эгээл залуунь — 50 наһатай шатаршан, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй түлөөлэгшэ Семен Таранов, эгээл үндэр наһатайнь — 74-тэй Бадма Цыденов гэгшэд хабаадалсаа.

Мүрысөөнүүдтэ ганса «Спартак» бүлгэмэй спортсменүүд хабаадалсаа бэшэ, мүн Улаан-Үдэ хотын спортын бүлгэм, предприяти, эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд олоороо хабаадалсажа, мүрысөөнүүдые бүри һонирхолтой, бүри эршэтэй болгоо бшуу.

Улаан-Үдын оёдолой нэгэдэхи фабрикын, мяха-консервын комбинадай, багшанарай училищиин, хэлхээ холбооной, гүрэнэй худалдаа наймаанай, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай обкомой түлөөлэгшэд олоороо «Спартак» бүлгэмэй мүрысөөнүүдтэ хабаадалсаһан байна.

Мүрысөөнэй дүн гаргалгада зорюулагдаһан баяр ёһолол дээрэ Улаан-Үдэ хотын предприяти, эмхи зургаанудай, партийна, советскэ, профсоюзай хүдэлмэрилэгшэд байлсаа.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ Г. М. Сергеев эгээл олон спортсменүүдые мүрысөөндэ хабаадуулжа шадаһан «Спартак», бүлгэмдэ кубок барюулаа. Удаадахи хоёр һууринуудые «Буревестник», «Урожай» бүлгэмүүд эзэлһэн байна.

Мүрысөөндэ түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн спортсмен, команда бүхэн «Спартак» бүлгэмэй дурасхаалта шангуудта хүртөө.

Энэ арбан хоногой мүрысөөнүүдтэ амжалта туйлаһан спортсмен, команданууд эхилхэеэ байһан спартакиадада үшөө һайн дүн харуулхань дамжаггүй.

В. КОНДАКОВ.

ГЕОЛОГУУДАЙ СПАРТАКИАДА

Ажалай Улаан Тугай орденто Буряадай геологическа управлениин спортсменүүд эдэ үдэрнүүдтэ «Динамо» бүлгэмэй спортын зал соо сугларжа, түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысэжэ эхилбэ.

Холын Аха, Баунт, Доодо-Ангарай геологууд, Үдэ-Витимэй, Ермаковско, Сэлэнгын түбэй һууринай, геофизическэ экспедициин спортсменүүд спортын бүхы зүйлнүүдээр мүрысөөгөө эхилэнхэй.

Геологуудай управлениин спортсменүүд волейбол, баскетбол, столой теннис, шатар, сагаалса буудалга, санын урилдаанда хабаадана.

Дээдэ-Онгостойн үзэсхэлэн гоё газарта санын урилдаанда олон спортсменүүд хабаадаа. Түрүүшын үдэр эхэнэрнүүд 3, эрэшүүл 5 километрэй зайда урилдаһан байна. Санын урилдаанда урдандаа спартакиадын, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөнүүдтэ эрхимлэһэн спортсменүүд Марк Колосов, Эмилия Филатова, Лариса Красногорова болон бусад хабаадалсаа.

Эхэнэрнүүдэй урилдаанда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын мүрысөөндэ эрхимлэжэ, чемпион болоһон Хойто-Байгалай экспедициин Эмилия Филатова фиништэ түрүүлэн ерэбэ. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Красногорова тэрээнһээ (16 минута 42 секунда) минута шахуу сагаар хожомдожо ерээ.

Эрэшүүлэй дундаһаа Марк Колосов 5 километрэй зайе 23 минута 58 секунда соо гаталжа эрхимлэбэ.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр эхэнэр сапашад 5, эрэшүүл 10 километрэй зайда урилдаба. Эндэ Эмилия Филатова, Людмила Вавилина, Лариса Красногорова гурбан бултанһаа һайн саг харуулжа, түрүүшын һуури эзэлбэ.

Мүн эрэшүүлэй дундаһаа Марк Колосов, Владимир Симонов гэгшэд эрхим байшоо.

Сапаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөнэй хоёр үдэрэй дүн гаргахада, геофизическэ экспедициин команда түрүүлжэ ябана. Хойто-Байгалай экспедициин команда хоёрдохи һуури эзэлнэ.

Н. ИВАНОВ,
спартакиадын главна судья.

ИЛАЛТЫН ЗҮРГЭ ГАРГАГШАД

(СССР-эй футболистнуудай суглуулагдамал команда зунайнгаа наадануудта бэлдэжэ эхилбэ).

—□—

СССР-эй суглуулагдамал командын футболистнууд байгша оной хабарай тэн багаар — апрелиин 29-дэ Европын түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөнэй дүрбэнэй нэгэ хубиин түлөө түрүүшын наада Югославиин национальна командатай үнгэргэхэ болонхой. Зүгөөр дурсагдагша хоёр командануудай хоорондо үнгэргэгдэһэн наадaнай дүн хаража үзэхэдэ, хорёод жэлэй туршада манай Совет ороной футболистнууд эндэ шүүжэ гараһан намтартай. (СССР-эй суглуулагдамал команда зургаа дахин шүүһэн, 1952 ондо Хельсинки хотодо үнгэргэгдэһэн Олимпиин наадандa Югославиин командада нэгэ удаа шүүгдэһэн байна). Тиигээшье һаа, футболой наадандa дуратайшуул апрель һарада эхилхэ наадан ямар дүнтэйгөөр дүүрэхэ хаб гэжэ бодомжолно, багсаанашье. Эндэ шүүһэн лэ командань Европын түрүү һуури эзэлхэ наадануудта саашадаа хабаадалсаха болоно бшуу.

Һанаа зобоохо гурбан шалтагаан эндэ бии. Нэгэдэхинь гэхэдэ, хабар — совет футболистнуудта ниимэ харюусалгатай наада үнгэргэхэдэнь—апрель ехэ таагүй һара юм. Һаял наадажа эхилһэн футболистнууд бэе бэеынгээ ямараар наададагые хүсэд ойлгоогүй, наадандаа халажа үрдеэшьегүй, һорилго багатай байдаг ааб даа. Хоёрдохёор, СССР-эй футболистнууд үнгэрэгшэ жэлдэ хэды һайнаар наадаашье һаа, (тусхай 11 наадаанһаа зургааень шүүжэ, табан уулзалгада тэнсэһэн, 18-1 гэһэн тоотойгоор бүмбэгэ оруулһан байна), добтолходоо һайн наада эмхидхэжэ, харуулжа шадаагүй гэжэ совет олонхи тренернүүд тоолоно. Энээниинь Хойто Ирландиин, Испаниин футболистнуудтай болоһон уулзалганууд гэршэлжэ үгэнэ. Манай ороной суглуулагдамал командын футболистнууд эдэнэртэй наадахадаа, һайн добтолго эмхидхэхын орондо, өөрынгөө талые хамгаалжа ороһон байгаа. Энэнь олондо шүүмжэлэгдэһэн юм.

Гурбадахинь гэхэдэ, һаяхан, январиин тэн багаар, Совет ороной суглуулагдамал командын ахалагша тренер ондоо хүдэлмэридэ орожо, национальна командаяа үншэрүүлбэ бшуу. Хэды һүбэлгэн бэрхэ, дуршэлтэй тренер байгаашье һаа, гурбахан һара соо командада һайн бэлэдхэл үгэжэ шадахагүй гэжэ ойлгоходо бэлэн.

Ямар шалтагаанһаа СССР-эй суглуулагдамал командын тренернүүд гэнтэ һэлгэлдэхэ болоо гээшэб?

СССР-эй суглуулагдамал командын тренерээр томилогдоһон Валентин Николаев һүүлэй хоёр жэлэй туршада яһала һайнаар ажаллажа гараа. Тэрэнэй ударидажа эхилһэн үедэ манай суглуулагдамал команда уласхоорондын 28 наада үнгэргэхэдөө, нэгэшье командада шүүгдэнгүй гараһан байна. Гэхэтэй хамта, манай футболистнууд зарим нэгэ наадандa тэнсэхэдээ, шүүжэл гараһандал адляар тоолодог байгаа. Энэнь баһа нэгэ гайхалтай болоһон ушар.

Оронойнгоо суглуулагдамал командые өөр дээрээ даажа абаһан Валентин Николаев 1970 ондо СССР-эй чемпион болоһон, ЦСКА-гай клубай ахалагша тренер зандаал үлэһэн байха юм. Тиихэдэ ЦСКА-гай футболистнууд үнгэрэгшэ жэлдэ бирагүйгөөр наадажа гараа. Тиигээд ерэхэлээрээ, нэгэ һөмоор хоёр шандага буудаба гэдэгтэл, хоёр командые хүтэлбэрилхэнь хүндэ боложо, ахалагша тренер Валентин Николаев СССР-эй суглуулагдамал командын тренерэй тушаалһаа гараха гэжэ шиидээ бшуу.

СССР-эй суглуулагдамал командын тренерээр мүнөө 53 наһатай Александр Пономарев томилогдобо. Пономарев хорёод жэлэй туршада Москвагай «Торпедо» командын гол добтологшо ябаһан намтартай. Эрхим футболист гэжэ нэрлүүлһэн Пономарев СССР-эй түрүү һуури эзэлхэ наадануудта 148 бүмбэгэ сохижо, рекорд тогтооһон юм.

Пономарев дуршэлтэй тренернүүдэй нэгэн гэжэ манай футболистнууд тоолодог. Тэрэ һүүлэй үедэ дээдэ классай хэдэн командануудай тренерээр хүдэлөө юм. 1963 ондо Москвагай «Динамо» командые ороной чемпион болгоһон байна. 1965—1969 онуудта Финляндиин «Упон-Палло» командын тренер ябаһан. Тэрэнэй удаадахи жэлдэ Ереванай «Арарат», 1970 онһоо СССР-эй Олимпиин наадaнай суглуулагдамал командын тренерээр хүдэлһэн байна.

Пономаревой һанаа сэдьхэл яһала ойлгосотой юм бээз. Тэрэ 1972 ондо Мюнхендэ үнгэргэгдэхэ Олимпиин наадандa командаяа һайнаар бэлдэжэ гараа.

Шэнэ команда бэе дээрээ даажа абаһан Пономарев тэрэл бүридхэлоорнь Европын түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ мүнөө бэлдэжэ эхилэнхэй.

Үнгэрэгшэ жэлдэ СССР-эй суглуулагдамал командада гол футболистнуудаар Киевэй «Динамо» командын вратарь Евгений Рудаков, ЦСКА-гай Альберт Шестернев, Тбилисиин «Динамо» командын хамгаалагшад Реваз Дзодзуашвили, Муртаз Хурцилава, полузащитнигууд — Киевэй «Динамын» Виктор Колотов, ЦСКА-гай Владимир Федотов, Бакугай «Нефтчи» командын Виталий Шевченко гэгшэд наадаһан байна. Мүн дуршэлтэй хамгаалагшад — Владимир Капличный, Юрий Истомин (ЦСКА), Москвагай «Динамо» командын Валерий Зыков, Геннадий Еврюжихин болон бусад наадаһан байгаа. Иигээд ерэхэлээрээ национальна командада оруулагдаха кандидадууд олон. Александр Пономарев наадаха футболистнуудаа богони хугасаа соо тодоруулжа абаад, наадaнай ёһо гурим, зарим футболистнуудай һорилго, алдуу эндүү заһабарилха харюусалгатай хаһаяа эхилбэ.

СССР-эй суглуулагдамал команда түрүүшынгээ һорилго, мүрысөөнүүдые февралиин 5-һаа эхилһэн байна. Командын тренер Пономарев мүнөө дээрээ 16 футболистнуудые шэлэжэ абаа. Тэдэнэрынь хэд бэ гэхэдэ, вратарьнууд — Москвагай «Торпедын» Виктор Банников, Орджоникидзиин «Спартагай» Владимир Олейник, хамгаалагшад — Мосвагай «Спартагай» Дзодзуашвили, Истомин, Серостанов, Хурцилава, Капличный, Николай Абрамов, Олимпиин командада наадаһан полузащитнигууд Федотов, Коньков, Андриасян, Заназанян, добтологшод Шевченко, Иштоян, Копейкин, Грещак гэгшэд болоно.

Футболистнуудай шэнэ бүридэлдэ дээрэ хэлэгдэһэн зарим спортсменүүд оруулагдабагүй. Ушарынь хэлэхэдэ, мүнөө Киевэй «Динамо» команда хилын саана мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ ябана. Тиихэдэ Москвагай «Динамо» Европын түрүү һуури эзэлхэ наадануудта бэлэдхэжэ эхилэнхэй.

Югославиин «Хайдук», Загребскиин «Динамо» командануудтай нүхэр ёһоной наада үнгэргэхэ. удаань Голланди ошожо, «Твенти», Бельгиин «Стандарт», мартын һүүл багта Болгариин национальна командатай, апрелиин тэн багаар Киевтэ Перугэй суглуулагдамал командатай наадаха — иимэ түсэб шэнэ тренер табинхай.

Апрелиин 29-дэ — Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилхэ наадандa Югославиин футболистнуудай урдаһаа өөрынгөө бэлдэһэн командые табиха зорилготой.

В. КИРИЛЛЮК.
АПН.

Хардагшадые абарна

ВАШИНГТОН. (ТАСС). «Сүлөөтэ Европо», «Сүлөө» гэжэ Мюнхенскэ радиостанцинуудай һүйдхэлэй ябуулгада мүнгэ табиха зүбшөөл абаха зорилгоор США-гай правительство конгресстэ нүлөөлхэ ээлжээтэ һэдэлгэ гаргаба. Гүрэнэй секретариин орлогшо Ирвин февралиин 22-то үгэ хэлэхэдээ, эдэ станцинуудай хүдэлмэри зогсоо бол, США-да «ехэ хохидол» ушаруулха гэжэ тусхайлан тэмдэглээ.

Таряашадые газартай болгоно

ДАККА. (ТАСС). 100 бигхһээ (25 гектарһаа) ехэ бэшэ газартай байхыень Бангладештэхи бүлэ бүхэндэ зүбшөөгдөө гэжэ Бангладешэй премьер-министр Муджибур Рахман Шаптирхатида болоһон митинг дээрэ мэдүүлбэ. Үлүү, эзэгүй хооһон газарнууд газаргүй таряашадай дунда хубаагдаха байха гэжэ Муджибур Рахман хэлээ.

М. Нгуабиин мэдүүлгэ

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Конгын Арадай Республикын президент Мариан Нгуаби Пуэнт-Нуар гэдэг портово городһоо оронойнгоо ниислэлдэ бусажа ерэбэ. Эндэ февралиин 22-ой үдэр гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгэ гаргагдаад, буруу һүрэһэн байна.

Президентнь оронойнгоо радиогоор үгэ хэлэхэдээ, тушаалай хойноһоо шунадаг сэрэгэй бүлэг алба хаагшад урбалта хэхэ һэдэлгэ гаргажа, радиостанци эзэлһэн ба правительствада харша мэдүүлгэ соносхоһон байгаа гэжэ мэдээсэбэ. Хорото үгэсэлгэшэдэй олониинь баригдажа тушаагданхай юм ха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефо[н]

г. УЛАН-УДЭ, ул. [...] 35. Телефоны: редакт[ора] 54-54, приёмная — 54-93, [зам.] редактора — 68-08, зам. [реда]ктора — 62-62, ответ. секр[етаря] — 50-52, зам. ответ. секр[етаря] — 36-76, отделы: парт[ийной] жизни — 60-91, сельского [хо]зяйства — 64-36, 63-86, [пропа]ганды и агитации — 56-23, [про]мышленности и строите[льства] — 61-35, советского стро[ительства] и быта — 69-58, ку[льтуры] и школ — 60-21, писем [...] селькоров — 67-81, инфор[мации] — 34-05, общественная [прием]ная — 56-62, машинное бю[ро] 57-63, фотолаборатор[ия] 33-61.

Н-00324. Заказ №